

Van: Henk Guittart <henk.guittart@orlandofestival.nl>

Verzonden: maandag 5 september 2022 16:23

Aan: _griffie <griffie@prvlimburg.nl>

Onderwerp: Brief aan leden Provinciale Staten

Geachte leden van Provinciale Staten van Limburg
en Statencommissie Cultuur en Samenleving,

In de bijlagen vindt u een brief van Stichting Kamermuziek Limburg, met een
zevental bijlagen behorend bij die brief.

Hoogachtend,

Henk Guittart
Directeur/Artistiek leider
mobiele telefoon 06 2824 4031

www.orlandofestival.nl

Stichting Kamermuziek Limburg
Postbus 246
6460 AE Kerkrade

Aan de leden van
Provinciale Staten van Limburg
en
Statencommissie Cultuur en Samenleving

Limburglaan 10
6229 GA Maastricht

Per e-mail via griffie@prvlimburg.nl

Kerkrade, 5 september 2022

Onderwerp:

Mededeling Portefeuillehouder inzake Subinfrastructuur 2023-2024, brief gedeputeerde Van Toorenburg van 12-04-2022 (GS DOC-00252662)

<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/ac5152b7-1062-4d5e-b1bc-b1d7755ead2a>

Geachte leden,

In de Statenvergadering op maandag 16 november 2020 heeft u met een bijzonder grote meerderheid van stemmen (39 van 47 stemmen) bij 'Motie 2675 Gewijzigd Fischer-Otten cs inzake Subsidieverlening aan Stichting Kamermuziek Limburg - Orlando Festival' besloten het jaarlijkse Orlando Festival te willen blijven ondersteunen. Het Orlando Festival is Nederlands oudste en grootste kamermuziekfestival dat jaarlijks plaatsvindt. Met deze steun corrigeerde u een negatief advies van de Cultuurtank vanwege de toekenning van nul punten voor bedrijfsvoering in het adviesrapport, waar Gedeputeerde Staten haar besluit mede op had gebaseerd. Ten gevolge van dit naar onze mening discutabele advies van de Cultuurtank Limburg raakte Orlando in 2021 uit de Cultuurplan Infrastructuur.

Wij informeerden u destijds over een contra-expertise die op basis van het door de Cultuurtank beoordeelde meerjarenbeleidsplan op verzoek van stichting Kamermuziek Limburg werd uitgevoerd door Bureau Berenschot. Het bureau kwam destijds op basis van feiten tot een tegengestelde conclusie.

Dankzij bovengenoemde motie vond het Orlando Festival alsnog provinciale financiering, uit overgebleven middelen van het budget 2020/2021 van de Nadere subsidieregels Cultuur 2020-2021.

Hiermee kon het festival voor de jaren 2021 en 2022 worden georganiseerd. Wij zijn u voor uw steun van destijds nog altijd buitengewoon erkentelijk.

Link Motie Gewijzigd 2675 Gewijzigd Fischer-Otten cs:

<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/4d8210fa-0c6d-43cc-a1f3-efbaf9b1ce75>

Provinciale Staten zijn over de afhandeling van deze motie geïnformeerd door middel van de mededeling portefeuillehouder inzake Voortgang diverse onderwerpen Cultuur d.d. 8 december 2020 (kenmerk 2020/48878). Wij verwijzen voor deze mededeling van de portefeuillehouder naar onderstaande link.

Link Mededeling Portefeuillehouder inzake Voortgang diverse onderwerpen Cultuur, brief gedeputeerde Koopmans van 8-12-2020 (GS 2020-48878)

<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/d43888ef-d141-4358-9e0c-1f61d3559f62>

Bij brief d.d. 20 april 2021 is Provinciale Staten door de portefeuillehouder geïnformeerd over de 'Afhandeling toezeggingen 8798, 8587 en 8577'. De 'toezegging 8798 – Nadere subsidieregels Cultuurplan en Subinfrastructuur 2021-2024'. Het betreft hier een terugblik op de aanvraagprocedure en verbeterpunten voor de toekomst, negatieve (financiële) gevolgen door het Coronavirus. Aan instellingen werd gevraagd een nieuwe aanvraag voor de Subinfrastructuur 2023 – 2024 in te dienen.

Link Mededeling portefeuillehouder Afhandeling toezeggingen 8798, 8587 en 8577, brief GS van 20-04-2021 (GS 2021-10375).

<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/354946a1-5469-448f-92a4-cb55bb318ba5>

Subsidie Orlando Festival eindigt met ingang van 2023

In maart 2022 heeft de Cultuurtank van provincie Limburg aanvragen in het kader van de Subinfrastructuur beoordeeld. Het adviesrapport 'Aanvragen Subinfrastructuur 2023-2024' van de Cultuurtank Limburg maakt onderdeel uit van de mededeling Portefeuillehouder inzake Subinfrastructuur 2023-2024 (brief d.d. 12 april 2022 van gedeputeerde van Toorenborg (GS DOC-00252662)

<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/ac5152b7-1062-4d5e-b1bc-b1d7755ead2a>

Formeel is Stichting Kamermuziek Limburg (SKL), verantwoordelijk voor het organiseren van het Orlando Festival, positief beoordeeld. Vanwege het bereiken van het provinciaal subsidieplafond en de gehanteerde puntentelling heeft SKL echter geen uitzicht op provinciale ondersteuning voor 2023 en 2024.

Op 12 april 2022 ontving Stichting Kamermuziek Limburg bericht van de provincie Limburg dat Gedeputeerde Staten het advies van de Cultuurtank heeft overgenomen.

In een persoonlijk gesprek dat ondergetekenden op vrijdag 20 mei 2022 hebben gevoerd met de Gedeputeerde voor Cultuur, mevrouw Van Toorenborg, bleek dat zij zich zeer bewust was van het feit dat door het beëindigen van de subsidie aan Orlando dit het einde van het festival zou betekenen, zij deelde mee dat de Cultuurtank dit ook zo had gesteld. In het advies is hierover overigens niets terug te vinden. Mevrouw Van Toorenborg zei ons dat Provinciale Staten haar besluit al 'omarmd' had, omdat de adviezen van de Cultuurtank onverkort door PS zijn overgenomen.

Zij informeerde evenwel of SKL eventueel in 2023 met een bedrag van € 60.000 (het maximumbedrag uit de middelen voor projecten) het festival kon organiseren. Ons antwoord was dat het Orlando Festival daarmee zeker niet in de huidige formule en omvang kan worden voortgezet.

Deze kwestie nu speelt anderhalf jaar na de behandelingen van het Statenvoorstel Erkenning Cultuurplanstatus 2021-2024 in de Statenvergadering van vrijdag 13 november 2020 en de eerdergenoemde aangenomen motie in de Statenvergadering van maandag 16 november 2020. In de motie werd geconstateerd dat de procedure rond het advies en het besluit van de toenmalige Gedeputeerde over Orlando voor de periode 2021-2024 “geen juiste gang van zaken” vertoonde, aan GS werd gevraagd om “het Orlando Festival in een **overgangsfase naar een breed gedragen kamermuziek 2.0-plan** voor Limburg te behouden voor de seizoenen 2021 en 2022”.

Van een overgang naar een breed gedragen kamermuziekplan, zoals in de SKL-aanvraag omschreven, is geen sprake. SKL heeft hiervoor wel, tezamen met het Huis voor de Kunsten, inmiddels de voedingsbodem gelegd. Van de zijde van GS hebben wij over dit verzoek van PS niets meer vernomen.

Hoe dan ook is duidelijk dat het Orlando Festival alsnog verdwijnt wanneer de provincie Limburg haar steun werkelijk intrekt. Daarmee zou ook de grootste aanbieder van kamermuziek in de provincie verdwijnen, die alom erkend wordt als organisator van uitvoeringen op hoog professioneel niveau enerzijds en amateurparticipatie anderzijds. Met ingang van 2023 vallen dan immers 50 over de gehele provincie verspreide kamermuziekconcerten weg, naast 20 landelijke radio-uitzendingen vanuit Limburg. De Cultuurtank signaleert hier geen probleem, hetgeen op zijn minst opmerkelijk te noemen is.

Negatieve financiële resultaten 2021 en 2022

Het festival behouden voor de seizoenen 2021 en 2022 is gelukt. Echter, met betrekking tot het als gevolg van Covid-19 veroorzaakte tekort in 2021 ter hoogte van € 19.863 wacht SKL nog op compensatie van provinciezijde uit de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde middelen voor compensatie van geleden schade ten gevolge van Covid-19. Hiervoor is bij brief d.d. 9 mei 2022 een verzoek ingediend, maar er is nog geen definitief bericht van de provincie ontvangen, waarmee het festival in 2022 te kampen had met een niet-sluitend dekkingsplan.

Om die reden was er in 2022 sprake van een vermindering van toekenningen van incidentele bijdragen van particuliere fondsen, waarvan het festival sterk afhankelijk is. Incidentele bijdragen maken doorgaans 65% uit van de jaarlijkse begroting. Fondsen willen/mogen immers geen tekorten financieren en Stichting Kamermuziek Limburg beschikt niet over reserves om welk gat dan ook in een dekkingsplan te dichten.

Een aantal weken voor aanvang van het festival werd duidelijk dat dit jaar opnieuw met een negatief resultaat zou eindigen. Hierover zijn zowel de gemeente Kerkrade en de provincie Limburg tijdig tevoren op de hoogte gesteld. De Raad van Toezicht van SKL zag zich

niettemin genoodzaakt te besluiten het festival doorgang te laten vinden, omdat annuleren een aanmerkelijk hoger negatief financieel resultaat zou opleveren. De hoop was daarbij gevestigd op het realiseren van de post recette, op z'n minst zoals begroot.

De verwachting echter, dat in 2022 de publiekstoeloop weer als vanouds zou zijn, is niet uitgekomen. Dat is weliswaar overeenkomstig de landelijke trend na Covid-19, maar voor Orlando betekende dat een extra tegenslag.

De hoofdlocatie voor het Orlando Festival was Hotel Restaurant Abdij Rolduc, welke in april 2020 failliet is gegaan. De nieuwe uitbater, het Belgische hotelketen Different, rekende voor Abdij Rolduc in 2021 een bedrag dat een stijging van ruim 2,5 maal de uitgaven voor 2019 betekende en men kondigde voor 2022 wederom een prijsstijging aan, waarvan het festival de hoogte niet kon afwachten. Elke verhoging ging de draagkracht van het Orlando Festival ver te boven.

Derhalve zag het festival zich genoodzaakt om kostenredenen Abdij Rolduc te verlaten en te verhuizen naar het centrum van Kerkrade. Alle 20 officiële Orlando-concerten en repetities vonden plaats in Theater Kerkrade, de HuB, en de Kerkrader muziekschool (SMK), alle overnachtingen in de beide Fletcher Hotels. Dit zorgde voor vele zeer wenselijke facilitaire verbeteringen en nauwere samenwerking met relevante Kerkraadse organisaties, maar wel gepaard gaande met een extra kostenpost. De huur van de diverse zalen, repetitie- en lesruimtes van Parkstad Limburg Theaters (PLT) en SMK bedroeg op de begroting van 2022 € 19.000 meer dan de kosten die voor deze post in 2021 aan Rolduc werden betaald.

SKL heeft samen met de directie van Parkstad Limburg Theaters (PLT) voor de huur van de PLT-ruimten een extra subsidie aangevraagd bij de provincie. Gedeputeerde Van Toorenburg heeft daarop in mei 2022 laten weten hier geen budget voor ter beschikking te willen/kunnen stellen, omdat zij niet over een dergelijk bedrag kon beschikken.

In 2021 en 2022 ontving SKL een provinciale bijdrage van € 108.000 per jaar en daarmee ontstond een overlevingskans. Provinciale Staten heeft in de eerder aangehaalde aangenomen 'GEWIJZIGD Motie 2675' niet gevraagd om onderbrenging in de Subinfrastructuur, de motie bedoelde opheffing van het Orlando Festival te voorkomen. In de motie staat o.a. te lezen dat

“aantoonbaar sprake is van een bloeiend festival, zowel artistiek-inhoudelijk, als ook wat bezoek en deelname betreffen;”

Ook stelt de motie dat

“het advies van de Cultuurtank Limburg en het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten geen recht doet aan het artistieke niveau van programmering en uitvoering, aan het publieke succes, aan de landelijke reputatie en waardering van het Orlando Festival, noch aan de consistentie van het artistieke beleid, dat beloond wordt door de toename van deelnemers aan het educatieve programma, de toename van het aantal concertbezoekers (een opmerkelijke stijging van 23% in 2019), de talloze landelijke radio-uitzendingen via Radio 4 en De Concertzender, alsook de internationaal en nationaal goed ontvangen cd's met live-opnamen van het Orlando Festival;”

Samenvatting

Sinds 1982 herbergen provincie Limburg en gemeente Kerkrade het Orlando Festival, het oudste en grootste klassieke kamermuziekfestival van Nederland.

In 2022 vond de 40ste editie plaats. Orlando is uitgegroeid tot de grootste organisator van kamermuziek in Limburg, met zo'n 50 concerten per jaar op vele locaties verspreid over heel Limburg, van Mook tot Vaals.

Voorts organiseert het Orlando Festival jaarlijks een meerdaagse cursus voor Limburgse amateurmusici en een landelijke Orlando concerttournee voor een geselecteerd jong professioneel ensemble.

Het publieksbereik van Orlando steeg vóór Covid-19 tot ongeveer 6.000 bezoekers. Alle 20 Orlando Festival-concerten worden sinds enkele jaren opgenomen voor uitzending op de landelijke radio, waarmee zo'n 200.000 luisteraars worden bereikt. Daarnaast produceert het Orlando Festival jaarlijks 2 cd's die internationaal worden gedistribueerd. De artistieke kwaliteit van de brede programmering wordt hiermee nog eens extra benadrukt.

Voor alle duidelijkheid zij hier gezegd dat het Orlando Festival niet zou bestaan zonder een financiële bijdrage van de provincie Limburg. Sinds 2012 echter, is het subsidieniveau door de provincie feitelijk steeds verder verlaagd, terwijl de activiteiten van SKL zich sindsdien hebben vermenigvuldigd. Dat lukte dankzij incidentele bijdragen van private fondsen. Daarmee begaf en begeeft het Orlando Festival zich jaar in jaar uit in een risicovolle positie. Immers, het percentage eigen inkomsten tegenover structurele inkomsten steeg voor Nederlandse begrippen tot een ongekend hoog niveau ($\pm 65\%$). Het festival moest vele jaren zijn programmering vaststellen en contractuele verplichtingen aangaan vóórdát volledige zekerheid over dekking van kosten was gegeven, ook al omdat de recette-opbrengst een belangrijke bron van inkomsten vormden. Dit is overigens niet uitzonderlijk in het landelijke culturele veld.

Van het huidige festivalbudget van € 400.000 bij een provinciale subsidie van € 108.000, daalt aantoonbaar tenminste € 275.000 in Limburg neer.

Sinds 2015 vraagt SKL bij de overheden aandacht voor de moeizame financiële omstandigheden en om een verhoging van de provinciale subsidie tot een niveau van € 190.000 op jaarbasis, waarmee een gezonde bedrijfsvoering mogelijk wordt. Want hoewel Orlando zakelijk gezien uiteindelijk tot aan de coronaperiode zeer succesvol is geweest met fondsenwerving en recettes, blijkt dat niet toereikend om een dergelijk hoogwaardig festival draaiend te houden. De musici en docenten konden vanaf 2015 niet volgens de Fair Practice Code gehonoreerd worden. Het festival moest de centrale locatie Abdij Rolduc met ingang van 2022 verlaten door ongekende prijsverhogingen na het faillissement aldaar.

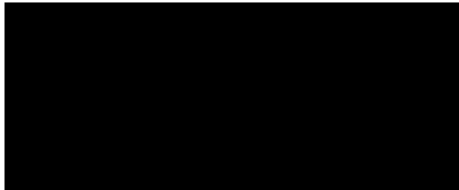
Het recente advies van de Cultuurtank Limburg is in feite het rechtstreekse gevolg van de beoordeling in 2020. De Raad van Toezicht van SKL ziet, gezien de recente ervaringen en risico's, geen mogelijkheid meer het festival voort te zetten zonder een realistische bijdrage van provinciale zijde. Gemeente Kerkrade blijft het festival financieel ondersteunen en wil het voor stad en regio behouden.

SKL doet daarom een beroep op de Statencommissie Cultuur en Samenleving, in casu Provinciale Staten van Limburg, om het Orlando Festival voor Limburg en Kerkrade te

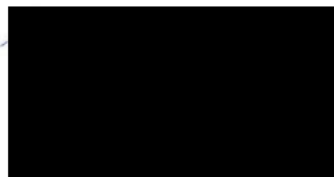
behouden. SKL pleit daarbij voor toekenning van de gevraagde € 190.000 per jaar, om een gezonde bedrijfsvoering mogelijk te maken, om te kunnen voldoen aan de Fair Practice Code met betrekking tot de honoraria van de musici, en om de druk op de nauwelijks te realiseren hoge eigen inkomsten (fondsenwerving) te verminderen. Dit bedrag is ook meer in overeenstemming met de functie van SKL als grootste aanbieder van kamermuziek in Limburg.

We vertrouwen op uw steun en zijn uiteraard altijd tot nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groeten,

Ad 's-Gravesande
voorzitter Stichting Kamermuziek Limburg

Henk Guittart
directeur/artistiek leider Orlando Festival

Bijlagen:

- Brief aan Gedeputeerde (reactie 25 april 2022)
- SKL aanvraag 2023-2024 activiteitenplan
- Begroting 2023-2024 behorende bij activiteitenplan
- Toelichting op de begroting
- Pitch voor Cultuurtank februari 2022
- Twee artikelen Dagblad De Limburger

Stichting Kamermuziek Limburg
Postbus 246
6460 AE Kerkrade

Provincie Limburg
Gedeputeerde Staten
t.a.v. Mevrouw M.M. van Toorenborg
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT
postbus@prvlimburg.nl

Cc: de heer Jorg Eijssen
jpf.eijssen@prvlimburg.nl

Kerkrade, 25 april 2022

Onderwerp: advies van de Cultuurtank voor de Subinfrastructuur van 12 april jl.

Geachte mevrouw Van Toorenborg,

Onlangs heeft de vernieuwde Cultuurtank aanvragen in het kader van de subinfrastructuur beoordeeld. Formeel is stichting Kamermuziek Limburg (SKL), verantwoordelijk voor het organiseren van het Orlando Festival, positief beoordeeld, maar vanwege het bereiken van het subsidieplafond en de gehanteerde puntentelling heeft SKL geen uitzicht op provinciale ondersteuning voor 2023 en 2024. Daarmee dreigt het Orlando Festival, na 40 jaar actief te zijn in de provincie Limburg, te verdwijnen.

Het was ons niet gegeven te reageren op het advies vóór uw besluit tot overname ervan. Niettemin zien wij enkele punten die vragen en onze reactie oproepen:

- * de activiteiten buiten Nederland en buiten de provincie zijn in het door de Cultuurtank beoordeelde Beleidsplan niet goed gelezen. Dat scheelt een punt, waarmee SKL op tenminste 11 punten zou moeten zijn uitgekomen.
- * de opmerking dat Orlando geen concessies doet aan de programmering om meer publiek te bereiken is moeilijk te plaatsen/begrijpen. Er is namelijk geen enkele reden voor programmatische concessies om die reden, de gemiddelde zaalbezetting is doorgaans al hoog. Juist deze programmering is voor het publiek aantrekkelijk gebleken. Orlando heeft door de decennia heen niet te klagen gehad over publieksbelangstelling. In 2019 ontving Orlando 23% meer publiek dan in 2018, in 2020 kon Orlando door Covid-19 geen doorgang vinden, in 2021 was er -zoals bij elke kunst- en cultuurinstelling in Nederland, minder publiek: dat moet zijn durf om weer optredens bij te wonen kennelijk hervinden. Duidelijk is dat dit tijd kost. Dat zal niet alleen voor Orlando gelden, maar voor alle aanvragers.
- * de opmerking dat we een kwetsbaar klein team zijn.
Inderdaad besteedt Orlando de beschikbare middelen aan het doel dat zij dient en werkt met een zo beperkt mogelijke overhead. Niemand werkt in een voltijdsbetrekking, iedereen kan ziek worden, maar evenzeer is niemand onvervangbaar.
- * bij het lezen van de door de Cultuurtank gemaakte kritische kanttekeningen komt het ons voor dat de aanvraag niet goed (genoeg) gelezen is. Met name de verwoordde kritiek in zake

onderwerpen als publieksparticipatie, Fair Practice Code, publiekstoeiname, samenwerking, inclusiviteit, werving nieuw publiek, publieksbereik en uitwerking van plannen in geval van tegenvallende inkomsten lijkt geheel voorbij te gaan aan de zinnen hierover in onze aanvraag. Wij kunnen deze kritiek puntsgewijs weerleggen, ook in relatie tot de overige gehonoreerde instellingen. Er blijft ook nogal wat onbesproken in het advies, zoals het door GS gewenste plan om SKL een verbindende rol te laten spelen bij het bijeenbrengen van de kamermuzieksector in Limburg, waarvoor de voedingsbodem inmiddels is gelegd.

Eerder al uitte onze stichting verbazing over de keuze van de puntenwaardering in dit tendersysteem, waarbij artistieke relevantie slechts één punt oplevert, en samenwerkingen of bedrijfsvoering elk meerdere punten.

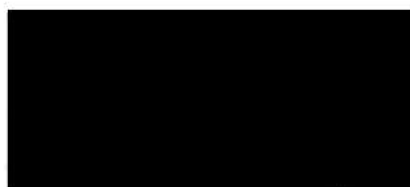
Hoe dan ook is duidelijk dat ondanks de positieve elementen in het advies het Orlando Festival alsnog verdwijnt wanneer uw provincie haar toekomstige steun intrekt. Daarmee zou ook de grootste aanbieder van kamermuziek (actief sinds 1982) in de provincie verdwijnen. Met ingang van 2023 vallen dan immers 50 over de gehele provincie verspreide kamermuziekconcerten weg, naast 20 landelijke radio-uitzendingen vanuit Limburg. De Cultuurtank signaleert hier geen probleem.

Wij missen bovendien in het advies van de Cultuurtank een belangrijk deel van de recente geschiedenis: ten gevolge van een zeer discutabel en op onderdelen ongefundeerd advies raakte Orlando in 2021 (na 38 jaar) uit de BIS. In een rapport van Bureau Berenschot (juli 2020) is dat helder aangetoond. Dit rapport is destijds eveneens ter kennis gebracht van de leden van Provinciale Staten. In 2021 en 2022 heeft het Orlando Festival dankzij een motie, die werd gesteund door de voltallige Staten (op PVV na), met projectsubsidie het hoofd boven water kunnen houden. PS heeft niet gevraagd om onderbrenging in de subinfrastructuur, de motie bedoelde opheffing van het festival te voorkomen. Nu zou het ten gevolge van het recente advies alsnog een stille dood sterven, in feite het gevolg van de onterechte beoordeling in 2020. Dit kan onzes inziens niet uw bedoeling zijn.

Wij zien uit naar uw reactie.

Graag zouden wij op korte termijn met u willen spreken over deze kwestie en zullen daartoe contact met uw secretariaat zoeken voor het maken van een afspraak.

Met de meeste hoogachting,

Ad 's-Gravesande
Voorzitter Raad van Toezicht

Henk Guittart
Directeur/Artistiek leider

Stichting Kamermuziek Limburg: Orlando Festival & European Summer Course

Aanvraag provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024

2. ACTIVITEITENPLAN (26 pagina's)

Beleidsplan 2023 en 2024

Stichting Kamermuziek Limburg (SKL, ook wel Orlando als verzamelnaam), verantwoordelijk voor het organiseren van het **Orlando Festival** (OF) en de **European Summer Course for Chamber Music** (ESC), werd tot 2021 structureel in de basis-infrastructuur ondersteund door gemeente Kerkrade en door provincie Limburg. Voor de jaren 2021 en 2022 werd SKL door Kerkrade op hetzelfde niveau structureel gesteund en door de provincie in de vorm van projectsubsidie.

Voor de aanvraag voor 2023 en 2024 vormt het uitgangspunt van de begroting een jaarlijkse financiële bijdrage van provincie Limburg van € 190.000 en van gemeente Kerkrade van € 25.000.

Tot op heden is SKL voor de overige financiering sterk afhankelijk van incidentele inkomsten uit fondsen en recette (2019: 65% eigen inkomsten). De meeste fondsen ondersteunen in principe niet structureel, ze nemen na enkele jaren pauzes in acht en garanderen geen middelen in een later stadium, ondanks grote waardering en erkenning van de artistieke betekenis van het Orlando Festival. Daarbij neemt het aantal aanvragen van elders voortdurend toe, waardoor de kansen op positieve toezeggingen en op de gevraagde hoogte van het toe te kennen bedrag afnemen. SKL valt bovendien door het meervoudige artistieke concept bij verschillende fondsen buiten de boot: door publieke en private fondsen wordt vaak een scheiding verlangd tussen het organiseren van professionele presentaties enerzijds en alle vormen van educatie anderzijds. Om die reden zijn in 2021 twee dochterstichtingen van SKL opgericht: Stichting Orlando Festival en Stichting European Summer Course. Daarbij is steeds een statutaire en functioneel-bestuurlijke verbinding met Stichting Kamermuziek Limburg gegarandeerd, via de Raden van Toezicht.

Orlando streeft ernaar om een begroting te realiseren waarbij een niet te overdreven jaarlijkse afhankelijkheid van incidentele fondsenwerving ontstaat. Met een eigen inkomstenpercentage van rond 65% balanceerde Orlando in de afgelopen jaren op een te gevaarlijk slap koord. Met een dergelijk hoog percentage incidentele inkomsten ontstaat te zeer het risico op een artistiek en inhoudelijk te beperkt festival of op te lage dekking van de honoraria voor musici en docenten. In de verwerving van eigen inkomsten is het Orlando traditioneel sterk gebleken, maar de verhouding tussen structurele en incidentele inkomsten is op dit moment feitelijk onwerkbaar met het oog op een redelijke mate van continuïteit, ook in programmering.

Mede met het oog op een honorering van musici volgens de *Fair Practice Code* en op vermindering van druk op incidentele fondsenwerving, komt Orlando tot de huidige begroting. Die streeft naar een gezondere bedrijfsvoering dan voorheen, met behoud van het artistieke niveau en van de unieke Orlando-formule. De eigen inkomsten bedragen 56%, in 2022 is dat nog 66%, het uiteindelijke doel is om beneden de 50% te geraken, zodat een werkelijk gezondere basis gevonden kan worden.

Voor het jaar 2021 zijn substantiële bijdragen van het Elisabeth Strouven Fonds (€ 40.000) en van de *Wealtheon Foundation* (eenmalig € 20.000) verkregen voor het nieuwe initiatief van de *European Summer Course for Chamber Music* (ESC). Hopelijk wekken opzet, uitwerking en de bevredigende resultaten van de eerste editie van de ESC bij het Elisabeth Strouven Fonds voldoende vertrouwen om de steun meerjarig te continueren.

In 2023 en 2024 zullen evenals in voorgaande jaren 10 of 11 avondconcerten en 10 middagconcerten gepresenteerd worden, en gedurende elf dagen openbare lessen, *workshops* en *masterclasses* worden georganiseerd. Behalve de 20 Orlando kamermuziekconcerten vinden in Zuid-Limburg minstens 10 regioconcerten door ESC-ensembles plaats gedurende de eerste negen dagen. Daarna volgen twee dagen (zaterdag en zondag) waarop de ESC-ensembles naar Midden-Limburg en Noord-Limburg trekken, om ook daar tenminste 10 concerten te verzorgen. Daarmee streeft SKL naar handhaving van de minimaal 20 regioconcerten op bijzondere (soms historische) locaties, met een evenwichtige spreiding over de provincie. In beide jaren zijn tenminste 30 uitvoerende en docerende musici en 5 coaches voorzien voor het geven van concerten, lessen, *workshops* en *masterclasses*.

De 40ste editie van het Orlando Festival in 2022 markeert behalve het feestelijke robijnen jubileum ook het vertrek uit Rolduc. Na 39 jaar deze locatie als thuisbasis te hebben gehad, hebben de Raad van Toezicht en de staf van SKL besloten dat -mede op grond van de recente ingrijpende wijzigingen op Rolduc- het Orlando Festival op een andere locatie beter tot zijn recht zal komen. Daar komt bij dat Abdij Hotel Rolduc minder en minder voldoet aan de eisen die een festival als Orlando in logistieke zin met zich meebrengt. Bovendien heeft sinds 2021 na een faillissement een radicale verandering in de exploitatie van Rolduc plaatsgevonden, waardoor deze locatie nog minder strookt met de behoeften en beschikbare middelen van Orlando. Dat houdt in dat er in 2022 een uitsplitsing komt van de combinatie van overnachten en maaltijden nuttigen enerzijds en de activiteiten, zoals repeteren, lesgeven en concineren anderzijds. SKL is erin geslaagd om twee samenwerkingsverbanden optimaal te intensiveren en maximaliseren: met Parkstad Limburg Theaters is overeengekomen dat alle middagconcerten en alle avondconcerten in Theater Kerkrade zullen plaatsvinden. Ook de andere ruimtes binnen de Hub zullen zo veel mogelijk benut worden voor repetities, openbare *masterclasses*, *workshops* en lessen.

De SMK, tegenover het Theater, zal alle lesruimtes ter beschikking stellen aan het Orlando Festival, voor de repetities, *workshops* en lessen. De kleine zaal van de SMK zal ook dienen als podium voor de openbare lessen en *masterclasses*.

Voor de overnachtingen en maaltijden zijn de beide Fletcher hotels in Kerkrade gereserveerd, waarmee Orlando nauw samenwerkt om met name de toeristische elementen voor de Orlando bezoekers nog aantrekkelijker en meer divers te maken.

Met deze opzet verplaatst Orlando zich naar het hart van Kerkrade, waarmee het festival nog veel meer zichtbaar zal zijn in de stad en een nog grotere uitstraling zal krijgen.

SKL streeft er naar om eind 2024 te hebben bewezen dat Orlando, met inachtneming van de huidige brede artistieke koers, in de komende periode opnieuw meer aandacht heeft weten te genereren voor de beoefening van kamermuziek in de breedste zin van het begrip: meer deelnemers en meer publiek. In de volgende cultuurplanperiode

2025-2028 hoopt SKL te zijn aanbeland op het gewenste activiteitenplan met bijbehorende financiering voor de continuering van de huidige vorm van Orlando, inclusief de ESC en de uitbreiding met de Samenspelcursus door heel Limburg, alsmede een verantwoordelijke taak inzake het Limburgse kamermuizenetwerk. Voorts rekent SKL er op dat er met de oprichting van de European Summer Course een aantal Europese talenten naar Limburg zal kunnen worden gehaald, en dat dit zal leiden tot een groeiende publiekstoeiname en groei van de reputatie van Orlando, landelijk, maar ook internationaal.

Op zakelijk vlak hoopt SKL de komende periode stabiel te kunnen functioneren met behulp van een steviger structureel subsidie-aandeel. Gelet op het artistieke succes, het (te) hoge percentage eigen inkomsten en de publiekstoeiname van de laatste jaren, meent SKL dat deze ambities en wensen alleszins gerechtvaardigd zijn.

De SKL-staf bestaat uit Henk Guittart, directeur/artistiek leider (0,5 FTE), en Nicole Geerlings, zakelijk leider/producente (0,8 FTE). Voor de ESC fungeert Susanne van Els als internationaal coördinator, met een taak van 130 uur per jaar. Het festival wordt mede mogelijk gemaakt door de inzet van een team van 10 vrijwilligers. SKL trekt ieder jaar een stagiair(e) en/of een productieassistent(e) aan voor enkele maanden, ter ondersteuning van de productie in de aanloop naar het festival.

2. Inhoudelijk plan 2023 en 2024

2.1. Missie, visie en profiel

Het **Orlando Festival**, opgericht in 1982, is Nederlands grootste en oudste kamermuizenfestival. Het Orlando Festival heeft als doelstelling de optimale verspreiding van kamermuizen in de breedste zin, door middel van het organiseren van concerten in nauwe samenhang met educatie aan amateurmuzici en jonge professionele muzici. Jaarlijks worden, met name in de late zomer, circa 50 concerten georganiseerd, met optredens door (inter)nationale gerenommeerde kamermuzici en jonge excellente vaste kamermuizenensembles. Daarmee wordt in Limburg een publiek bereikt van 5.000 tot 6.000 bezoekers. Bovendien organiseert Orlando tientallen openbare lessen, *workshops* en *masterclasses*, benevens een jaarlijkse landelijke tournee door een geselecteerd jong ensemble en de Orlando Samenspelcursus voor amateurs door het jaar heen. Orlando neemt een uitzonderlijke positie in als enige grote festival voor klassieke kamermuizen in zuidoostelijk Nederland.

De (inter)nationale reputatie van Orlando is uitstekend, al decennialang. Als eerste en oudste kamermuizenfestival van Nederland is Orlando van meet af aan een trendzettend voorbeeld en inspiratie voor (de oprichting van) andere festivals in Nederland en daarbuiten. Ook de vernieuwende elementen van de afgelopen zeven edities zijn al door verschillende collegae deels overgenomen. Met de kenmerkende en onderscheidende programmering en vernieuwende vormen van educatie aan amateurs van alle leeftijden en aan jonge professionele muzici is de Orlando-formule een uniek element in het Nederlandse festival-landschap. Alleen het jaarlijkse *St. Lawrence Quartet Seminar* op *Stanford University* in de Verenigde Staten kent een soortgelijke aanpak als Orlando, zij het op veel kleinere schaal.

Orlando streeft naar een zo groot mogelijke inclusiviteit en diversiteit in alle facetten van het festival en de educatie, alsook bij de publiekswerving. In de voortgang van de gewenste maatschappelijke verschuivingen met betrekking tot inclusiviteit en diversiteit kan een 10-daags festival geen bergen verzetten. Een grootscheepse omwenteling in het basisonderwijs is nodig om kinderen en jongeren in aanraking te brengen met de vele diverse kunstuitingen, zoals de podiumkunsten. Middels de werving en alle tot haar beschikking staande mogelijkheden binnen het marketing-budget tracht Orlando zo veel mogelijk openheid en drempelverlaging te bewerkstelligen. Waarbij kan worden opgemerkt dat Orlando -bij alle vernieuwing die inherent is aan een dergelijk festival- in wezen een festival voor klassieke kamermuziek is en blijft, puttend uit vier eeuwen erfgoed, voor elk wat wils, met de nadruk o.a. op (nieuwe) Nederlandse muziek.

Doelgroepen

Het festival heeft als doel professionele kamermusici, muziekvakstudenten, recent afgestudeerde musici, jonge talenten, actieve amateurs van alle leeftijden en muziekliefhebbers met elkaar te verbinden door middel van educatie, talentontwikkeling, coaching, ontmoeting, discussie, onderzoek, samenspel en het bijwonen en geven van kamermuziekconcerten gedurende een aaneengesloten periode van elf dagen in de maand augustus. De doelgroepen van het Orlando Festival zijn zeer divers: regulier concertpubliek voor middag- en avondconcerten, kamermuziekliefhebbers, amateur-kamermuziekbeoefenaars van alle niveaus en alle leeftijden, jonge professionele kamermuziekensembles.

Orlando onderscheidt twee belangrijke hoofddoelgroepen: enerzijds het publiek en anderzijds de deelnemers.

Publiek

- a) middagconcerten
- b) avondconcerten
- c) regioconcerten
- d) dagbezoekers van *masterclasses*, openbare lessen en openbare repetities

Deelnemers

- a) amateurmusici
- b) jonge professionele ensembles
- c) bezoekers festivallocatie (met overnachting)

Vergroting van publiek kan mede worden bereikt door (korte) concerten op locaties aan te bieden in gemeenten waar Orlando niet eerder was. Hierbij gaat het met name om locaties in Midden- en Noord-Limburg, waar in 2021 al een succesvol begin mee is gemaakt, dit zal in 2022 en de daarop volgende jaren worden gecontinueerd.

De ervaring (van 39 jaar OF) leert dat deze verbindingen en ontmoetingen van de verschillende categorieën een belangrijke en vaak doorslaggevende impuls geven aan hun muzikale en sociale ontwikkeling. Naast het aanbod van de symfonische klassieke muziek (in Limburg vertegenwoordigd door *philharmonie zuidnederland*) de opera (door Opera Zuid) en de liedkunst (door het Vocallis Festival) is het Orlando Festival als oudste van deze instellingen het langst actief in Limburg en al decennialang de grootste organisator op het gebied van de kamermuziek in Limburg, waarbij ook veel aandacht aan vocale muziek wordt besteed. De intieme opzet en

ambiance van Orlando zorgt voor een natuurlijke omgang tussen professionele musici en publiek.

Jonge excellente ensembles

De Orlando formule van de educatieve tak voor jonge professionele musici is in 2021 vernieuwd en versterkt met de komst van de **European Summer Course for Chamber Music**. Ook hiermee onderscheidt het Orlando Festival zich van elk ander klassiek kamermuziekfestival in den lande. Met ingang van 2021 is een aanmerkelijk sterker accent gelegd op de participatie van jong talent uit alle Europese landen en daarbuiten. Een breed en veelzijdig pakket wordt aangeboden, met vele nieuwe en vernieuwende onderdelen, zoals improvisatie voor klassieke musici (samenwerkend met de amateurdeelnemers) en aandacht voor groepspsychologie.

De *European Summer Course-pilot* in 2021 is succesvol verlopen: 30 jonge musici in vaste ensembles hebben mede dankzij de ruimhartige ondersteuning door het Elisabeth Strouven Fonds (Maastricht) en de *Wealtheon Foundation* (Brussel, België) deelgenomen aan *masterclasses* en *workshops*, en opgetreden op een veelheid aan locaties, verspreid over de provincie. Er is evident interesse van de doelgroep, en het beoogde artistieke en participatie-niveau werd ruimschoots gehaald. De voordelen van het binnen één organisatie en gedurende één periode functioneren van ESC en Orlando Festival zijn evident: er is sprake van ideale samensmelting van educatie en podiumpresentaties, de jonge professionele musici maken hun docenten mee in een leerproces en op het podium, de *workshops* en concerten van de ESC-ensembles zijn toegankelijk voor festivalbezoekers en inspirerend voor eenieder. Kruisbestuiving in optimale vorm, op organische wijze tot stand gekomen.

Kortom, alle reden voor voortzetting van dit onderdeel. Stichting Kamermuziek Limburg zal mits er voldoende financiële steun kan worden verkregen in 2023 en 2024 de ESC continueren.

De ESC staat evenals het Orlando Festival onder leiding van de directeur-bestuurder van SKL en musicus Henk Guittart, die ruim vier decennia ervaring heeft opgedaan als conservatoriumdocent in binnen- en buitenland en zeven jaar verbonden was aan het prestigieuze *Banff Centre for the Arts* in Canada, alwaar hij ook drie jaren directeur van het *creative residency* programma voor excellente jonge musici en ensembles was. Guittart doceert jaarlijks kamermuziek-cursussen in Manchester, Wenen en Ancona. De docenten en coaches die voor de ESC worden aangetrokken hebben hun sporen verdiend in hun vakgebied en specialisatie. Zij zijn bij uitstek geëquipeerd om jonge uitzonderlijke talenten verder te helpen op het pad naar een hoogwaardige kamermuziekpraktijk, met het ontwikkelen van een eigenzinnige visie op uitvoering en presentatie van klassieke muziek.

De ESC werkt voor enkele *workshops* nauw samen met de faculteit Psychologie van Maastricht Universiteit en is in internationaal verband een partnerschap aangegaan met de *European Chamber Music Academy* (ECMA), een uitwisselingsplatform van verscheidene internationaal gerenommeerde conservatoria, zalen en festivals. Deze wijdvertakte organisatie heeft 18 jaar ervaring in het organiseren van activiteiten ten behoeve van jonge Europese talenten.

In het kader van de *European Summer Course* is ruimte voor toekenning van stimuleringsbeurzen gereserveerd. Zo kan de artistieke leiding, mede op grond van aanbevelingen van de ESC-docenten, een of twee excellente ensembles selecteren die

Aanvraag SKL provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024

zich verder kunnen ontwikkelen en podiumervaring kunnen opdoen in Limburg en de rest van het land. Ook kunnen de beurzen deels ingezet worden voor reis- en verblijfkosten van andere Europese cursussen, als dit een adequate besteding is in het kader van talentontwikkeling en ondersteuning van een ensemble-loopbaan. Deze post is een klein overblijfsel van de (Charles Hennen) concoursgedachte: een uitmuntend jong ensemble in de loopbaan steunen.

De over geheel Limburg verspreide programmering van 20 kamermuziekconcerten door professionele kamermusici en minimaal 20 tot maximaal 30 regioconcerten door jong professioneel talent in combinatie met educatie aan zowel amateurs als jonge professionele musici is uitzonderlijk, ook wereldwijd gezien. De typerende Orlando-visie omvat een brede presentatie van deze podiumkunstvorm in combinatie met participatie, educatie en talentontwikkeling, met optimale integratie van de amateursector en de professionele uitvoerders. Dit profiel kan met recht uniek worden genoemd, ook buiten de (internationale) klassieke muzieksector en binnen de overige podiumkunsten. Daarbij wordt de formule niet statisch gevolgd, maar continue verder ontwikkeld.

Educatie voor amateurs

Ook buiten de zomerse festivalperiode worden activiteiten georganiseerd om de kamermuziek te bevorderen en talentontwikkeling te stimuleren. Sinds 2004 organiseert SKL gedurende vier dagen in de winterperiode de **Orlando Samenspelcursus** voor amateurs van alle leeftijden en niveaus in samenwerking met diverse regionale muziekscholen en privé-docenten. De cursus wordt in verschillende Limburgse steden gegeven, waarbij in 2023 en 2024 ook uitbreiding in Noord- en Midden-Limburg tot stand zal komen. Deze cursus biedt aan deelnemers de gelegenheid om in een aantal sessies het ensemblespel te verkennen onder leiding van enthousiaste kamermusici, meestal jongere Orlando-musici afkomstig uit eerder gehouden *masterclasses* en uit de ESC. De afsluiting vindt plaats op de laatste lesdag, met twee presentatieconcerten waarop alle deelnemende ensembles zich laten horen. Limburgse harmonie- en fanfareorkesten worden aangeschreven om juist amateurs uit deze doelgroep toe te voegen aan de cursus. Daarnaast staat de cursus open voor zowel vaste ensembles als voor individuele musici, waaruit Ad Hoc ensembles worden gevormd. Voor die ensembles wordt veelal repertoire op maat gemaakt. Ook de provinciale deelnemers aan het Prinses Christina Concours worden benaderd. Orlando wil op deze wijze voor de Limburgse amateurmusici de weg effenen naar deelname aan het Orlando Festival.

2.1.1 Artistieke en economische betekenis

Het artistieke belang van het Orlando Festival ligt primair bij het presenteren van klassieke kamermuziek voor een zo breed mogelijk publiek. Daarbij geldt de kamermuziekcanon als uitgangspunt, maar de programmering beperkt zich niet daartoe. Met name voor onbekend repertoire wordt aandacht gevraagd. Er ligt een sterk accent op recent en in het bijzonder op Nederlands (welhaast) vergeten repertoire. Bovendien worden jaarlijks concertprogramma's aangeboden die ook de verscheidenheid in bezetting van het kamermuziekrepertoire laten zien. Ook de menselijke stem is in het gekozen repertoire ruim vertegenwoordigd. Wanneer de programmering van de kamermuziekfestivals in Nederland naast elkaar worden

gelegd, vallen de uitgangspunten van Orlando onmiddellijk op als onderscheidend in meerdere opzichten.

Het festival hecht er tevens aan mensen tot samenspel uit te nodigen, juist ook amateurs, waarbij leeftijd en spelkwaliteit geen rol spelen, maar speelplezier en *life-long-learning* allesbepalende factoren zijn.

Essentieel is de functie die het festival vervult in de informatievoorziening en verdere ontwikkeling van jong muzikaal talent. Overdracht van kennis en ervaring, alsook het bieden van gelegenheid tot optreden op bijzondere locaties in Limburg voor een groeiend, geïnteresseerd publiek doet het mes daarbij aan beide kanten snijden.

Bovendien draagt het Orlando Festival bij aan de toeristisch-economische positie van Limburg. Daarbij ligt uiteraard door de vestiging van de festivallocatie in Kerkrade een accent op Zuid-Limburg. Er is een groot aantal (1.200) overnachtingen tijdens de festivalperiode. Bezoekers, publiek, deelnemers en musici maken kennis met de landschappelijke kwaliteit van de provincie, trekken er rond en dragen door hun bestedingen aldus bij aan de provinciale economie. Van het totale budget van SKL van € 391.000 in 2019 werd € 255.000 in Limburg uitgegeven, bij een totale subsidie van provincie en gemeente van € 142.000. Maar liefst 65% van de uitgaven daalden aldus in Limburg neer.

Het Orlando Festival heeft de ambitie om verder uit te groeien tot een kamermusiekevenement met een grote aantrekkingskracht voor het regionale en (inter)nationale publiek. Het werft ook met goed gevolg nieuw publiek uit verschillende windstreken, dat naast interesse in muziek ook toeristische motieven heeft. Het publiek waardeert het Limburgse landschap als een extra aantrekkelijke verblijfsplek. Dit naar analogie van buitenlandse voorbeelden, zoals het Marlboro Festival (V.S.), Spoleto Festival (V.S.) en festivals in Europa, die publiek trekken naar een kleine stad of regio door de programmering van bijzondere concerten en aanvullende manifestaties, omgeven door een bijzonder landschap.

2.1.2 Profiel in de omgeving en landelijke verspreiding

Het tijdens het Orlando Festival ten gehore gebrachte repertoire valt slechts zeer ten dele, en dan nog incidenteel, in de regio te beluisteren. Voor het overgrote gedeelte van de podiumpresentaties van het festival geldt dat zowel de composities als het uitvoeringsniveau een welkome aanvulling zijn op het regionale aanbod.

Orlando presenteert in elf dagen een groter en veelzijdiger kamermusiekaanbod dan de Zuid-Limburgse theaters tezamen in een heel seizoen. Bovendien is er in de zomermaanden in deze theaters geen aanbod op het gebied van kamermuziek.

Het Orlando Festival heeft het aantal activiteiten in de afgelopen jaren tot het maximum haalbare opgevoerd. Ook de aantallen lessen, *workshops* en *masterclasses* zijn gemaximaliseerd, met als uitgangspunt een zo breed mogelijke basis en zo veel mogelijk openbare presentaties.

De laatste jaren worden alle concerten voor landelijke uitzending opgenomen door Radio 4 en de Concertzender. Jaarlijks kunnen door deze verspreiding naar schatting van de dienst kijk- en luisteronderzoek 200.000 luisteraars in den lande meegenieten van het Orlando Festival.

Bovendien worden jaarlijks 1 tot 2 cd's uitgebracht met deels live-opnamen, gemaakt tijdens het Orlando Festival.

2.1.3 Draagvlak

In de afgelopen jaren 2020 en 2021 hebben de bestuurder en de Raad van Toezicht van SKL zich bezonnen op de positie en de formule van het Orlando Festival. Daarbij is in het bijzonder gekeken naar het draagvlak van het festival in de provincie Limburg (en hoe dat nog meer te versterken zou zijn), de functie en betekenis van het festival voor musici en deelnemers, maar ook voor het publiek (en hoe dat publiek nog te vergroten, te verbreden en te verjongen) aansluitend op de al gesignaleerde opwaartse lijn van de laatste jaren, met 23% toename in 2019. Waarbij op dit moment vanwege de mogelijke gevolgen van Covid-19 allereerst gekeken zal worden op welke wijze en wanneer Orlando mogelijk zou kunnen terugkeren naar de verheugende belangstelling van de jaren voorafgaande aan het jaar 2020. Daarnaast is veel aandacht uitgegaan naar bestaande en nieuwe relaties en samenwerkingspartners (en hoe die samenwerking te verstevigen).

Voor elke culturele instelling in Nederland geldt dat het algemene draagvlak versterkt kan worden. Maar het is SKL opgevallen dat het draagvlak voor het Orlando Festival groter is dan werd gedacht. Niet alleen bleek het festival bij vele nationale en internationale muzikliefhebbers (en professionals) bekend te zijn en veel steun te ondervinden toen het recentelijk in haar voortbestaan werd bedreigd, ook bij (oud-) deelnemers en in het bijzonder de provinciale politiek overheerste de overtuiging dat het festival alle bestaansrecht heeft. Draagvlak is er ook sterk bij gemeente Kerkrade, bij bestaande en nieuwe samenwerkingspartners (zoals Parkstad Limburg Theaters, SMK Kerkrade, Conservatorium Maastricht) en bij de conservatoria in Nederland en Europa. Bovendien is er inmiddels een vergroot draagvlak bij een steeds terugkerend publiek en met name bij locaties in de provincie waar concerten (kunnen) worden gegeven, alsook bij kleinere en grotere instellingen in de provincie die zich met projecten op het terrein van de kamermuziek begeven, al dan niet professioneel.

2.1.4 Samenwerkingen

Het Orlando Festival heeft in de 39 jaar van zijn bestaan een groot partnernetwerk opgebouwd, nationaal en internationaal. In de afgelopen jaren is de samenwerking met een aantal van deze organisaties steeds intensiever geworden. Tot wederzijdse tevredenheid zullen Orlando en het Prinses Christina Concours met ingang van 2022 wederom nauw samenwerken, en de participatie van geselecteerde finalisten mogelijk maken. Hiermee zal het Orlando publiek een wezenlijke verjonging ondergaan. Orlando continueert partnerschap met professionele podia, conservatoria in binnen- en buitenland, instellingen in de provincie, gemeenten, muziekscholen, bedrijven en met lokale en (inter)nationale organisatoren op het gebied van kamermuziek. Van jaar tot jaar verschuiven accenten in die samenwerkingen, maar de wens om met elkaar samen te werken blijft. Ook de behoefte om het publieksbereik te vergroten leidt jaarlijks tot nieuwe samenwerkingsverbanden en partnerschappen. Dat levert niet alleen nieuwe ideeën en mogelijkheden op, maar leidt ook vaak tot vervolgvactiteiten. Er wordt bewust gewerkt aan vergroting van de interesse voor kamermuziek om daarmee het bestaan van het Orlando Festival van een bredere basis en breder draagvlak te voorzien.

Uit het verleden kent het Orlando Festival een aantal trouwe samenwerkingspartners die jaarlijks betrokken zijn bij de concerten en openbare educatieve manifestaties. De hechte samenwerking met Parkstad Limburg Theaters (PLT) wordt dankzij de nieuwe formule met ingang van 2022 intensief voortgezet, waarbij gestreefd wordt naar

verdere integratie van de marketing-communicatie en publiekswerving. PLT heeft bovendien onlangs ten behoeve van SKL samenwerking met *LVWB Fundraising* geïnitieerd, met het oog op de opzet van een stabielere ‘Vrienden van Orlando’-werving, die in 2022 hopelijk al merkbaar zal zijn. Tevens zal PLT een faciliterende rol spelen bij de ESC.

Dan is er met ingang van 2022 sprake van een nauwe samenwerking tussen SMK en SKL gedurende de festivalperiode, met door Orlando aan SMK-leerlingen aangeboden kortingen en speciale *masterclasses*, waarbij er momenteel onderzocht wordt in hoeverre Orlando ook door het jaar heen voor SMK op maat gesneden *masterclasses* kan organiseren. Voorts is een blijvende samenwerking tot stand gebracht met *Maastricht University*, afdeling psychologie, om de ensembles te ondersteunen door middel van instructie en begeleiding.

SKL heeft een relatie gelegd met MCICM, het *Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music*, en verstevigt de band met *philharmonie zuidnederland*, mede gelet op de rol van het orkest bij de programmering van PLT.

Ook vele, al dan niet historische, locaties in de provincie zijn al jarenlang gewaardeerde partners, zoals het Theater aan het Vrijthof, de Sint-Janskerk in Maastricht, het Openluchttheater Valkenburg en de Kloosterbibliotheek Wittem. Inmiddels worden voor de Orlando-regioconcerten tientallen locaties benut, meer en meer ook in Midden- en Noord-Limburg. Veel van deze podia zijn ingebed in de samenleving, zoals gemeenschapshuizen, culturele centra, bibliotheken, kerken en openbare ruimtes. Ook muziekscholen in de provincie participeren, met name die in Kerkrade. Een aantal organisaties dat concerten presenteert, betreft die door de relatie met Orlando, zoals de Stichting Kamermuziek Mook en Middelaar, die behalve ESC-concerten ook meerdere Orlando-gerelateerde concerten door het jaar heen programmeert. De samenwerking met de podia bestaat veelal uit het gezamenlijk werven van publiek om de concerten optimaal onder de aandacht te brengen. Inhoudelijk blijft het Orlando Festival in alle gevallen verantwoordelijk voor het artistieke beleid. (Voor de editie van 2021 zijn overigens helaas enkele nieuwe locaties afgevallen door de overstromingen die plaats vonden in Limburg. Hopelijk zal Orlando in 2022 wel daar kunnen programmeren).

De band met Conservatorium Maastricht wordt in 2022 nauw aangehaald.

Studentenensembles en ensembles bestaande uit alumni van Conservatorium Maastricht namen al deel aan de ESC in 2021. De artistiek leider van SKL wordt actief betrokken bij het scouten van ensembles van Conservatorium Maastricht. Ook wordt gekeken naar deelname van de Jong Talent-afdeling aan de reguliere educatie op Orlando. Een van de dagen van de Orlando Samenspelcursus vindt in het conservatorium plaats. Orlando beoogt om samen met Conservatorium Maastricht en het Prinses Christina Concours muzikale educatie op lagere scholen in Limburg aan te bieden, door het jaar heen.

Andere belangrijke partners zijn ook prof. Peter Peters, bijzonder hoogleraar Innovatie Klassieke Muziek (MCICM) aan Maastricht University, en de Nederlandse Strijkkwartet Academie (NSKA) in Amsterdam. Nieuwe partners zijn CoMA Maastricht (met het oog op meer verbinding met amateurs in zake de omgang met nieuwe muziek), Jazz Maastricht (uitwisseling van activiteiten, gezamenlijke educatieprojecten) en de afdeling psychologie van Maastricht University (een langjarige samenwerking om te komen tot een handboek voor goed functioneren van ensembles). Orlando heeft bovendien de ambitie om in de komende jaren de relaties met diverse instellingen in de Euregio te versterken. Met ingang van de 40ste editie in *Aanvraag SKL provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024*

2022 is Orlando een samenwerking aangegaan met Fletcher Hotels, waarbij er gezamenlijke werving zal ontstaan, en facilitair samengewerkt wordt in het aanbieden van huurfietsen en een *shuttle-service* van de hotels naar de HuB in Kerkrade.

2.1.5 De kamermuzieksector in Limburg

SKL heeft eind 2020 een eerste stap gezet om te komen tot een verbinding van de kamermuzieksector in provincie Limburg, door alle bij SKL bekende instanties en podia te benaderen om een eerste inventarisatie te doen, met ook de vraag naar de interesse en bereidheid om deel uit te maken van een groter overlegorgaan. In 2021 is contact gezocht met het provinciale Huis voor de Kunsten te Roermond, waarbij de door SKL opgestelde lijst met potentiële geïnteresseerde instanties is overlegd, en gevraagd of nader onderzoek hiernaar mogelijk was. Inmiddels heeft het Huis voor de Kunsten in september jl. het initiatief genomen voor een brainstormsessie, die een aantal kamermuziekorganisaties heeft samengebracht. Hieruit bleek dat er bij uitstek behoefte bestaat aan praktische informatie-uitwisseling en frequenter contact over alle aspecten van het organiseren, communiceren en financieren van kamermuziekprojecten in Limburg. De contacten met de diverse organisaties worden 2022 voortgezet. Jaarlijks zal een speciale ontmoetings- en discussiedag worden georganiseerd. SKL ziet als initiërende instelling in deze een belangrijke rol voor de overkoepelende stichting SKL weggelegd, en zou graag met ingang van 2023 de organisatie van het provinciale overleg van het platform (de kamermuzieksector in Limburg, bestaande uit een zo breed mogelijk veld van podia, programmeurs en festivals) op zich nemen, daarmee recht doend aan zijn stichtingsnaam. Dat zou dan een uitbreiding van taken behelzen, met bijbehorende kosten. In 2022 kan al gedeeltelijk met de voorbereiding voor die nieuwe rol van SKL een aanvang worden gemaakt.

2.1.5 De 25 locaties van OF en ESC in 2021

Auberge de Rousch Heerlen
Begijnhofkerk Sint-Truiden (België)
Cellebroederskapel Maastricht
Clemenskerk Brunssum
Domani Venlo
ECI Cultuurfabriek Roermond
Galerie Pictura Aijen
Glaspaleis Schunck Heerlen
Kasteel Wijlre
Kasteel de Keverberg Kessel
Abtkerk Heilige Antonius Mook
Openluchttheater Valkenburg
Parc Imstenrade Heerlen
Pinkpopzaal Burgerhoes Landgraaf
Salviuskerk Limbricht
Theater Landgraaf
Theehuisconcerten Odapark Venray
Ursulinenconvent Eijsden
't Wouves Ransdaal
SMK Kerkrade

Parkstad Limburg Theater Kerkrade
Kloosterbibliotheek Wittem
Abdij Rolduc, Aula Minor en diverse zalen
Abdijkerk Rolduc
Sint Janskerk Maastricht

SKL streeft ernaar om jaarlijks het aantal locaties uit te breiden, zowel in de regio Zuid-Limburg als ook met name in Midden- en Noord-Limburg. In 2021 zijn er 8 nieuwe locaties ingezet, waarvan 6 in Noord- en Midden-Limburg. Voor de editie van 2022 wordt er wederom een verbreding gezocht, met een focus op Noord- en Midden-Limburg, zodat in de jaren 2023 en 2024 een optimale spreiding bereikt kan worden, ook middels de Orlando Samenspelcursus.

2.2 Kernactiviteiten

De kernactiviteiten van Orlando zijn enerzijds gericht op participatie, educatie en talentontwikkeling op het gebied van de kamermuziek, anderzijds op het presenteren van gevarieerde festivalconcerten met interessante kamermuziek. Naast het presenteren van het Orlando Festival waarbij deze kernactiviteiten intensief aan bod komen, organiseert Orlando ook jaarlijks in het kader van participatie en educatie de Orlando Samenspelcursus van vier dagen voor Limburgse amateurs en in het kader van talentontwikkeling een jaarlijkse concert-tournee door Nederland voor een geselecteerd jong professioneel ensemble. Voor de periode 2023-2024 stelt Orlando zich ten doel om de opgebouwde kwaliteit en reputatie te handhaven en - waar mogelijk- op een hoger plan te tillen. De talentontwikkeling krijgt in de nieuwe plannen van Orlando een zeer grote rol toebedeeld, mede door de *European Summer Course* (ESC).

2.2.1 Programmering algemeen

De 40 tot 50 concerten per jaar richten zich op een breed publiek. Het is de ambitie van Orlando om gedurende de festivalperiode op de Orlando avond- en namiddagconcerten het rijkgeschakeerde, kenmerkende, bekende en minder bekende repertoire uit de barok, de klassieke periode, de romantiek, de 20ste en de 21ste eeuw tot klinken te brengen en voorts gestaag verder te bouwen aan programmeertradities, een open en nieuwsgierige publiekshouding en een groeiende schare aan kamermuziek liefhebbers en beoefenaars. Van belang blijft de optimale presentatie van de belangrijkste composities uit de kamermuziek-canon van de afgelopen vier eeuwen, ook omdat het concertaanbod in Limburg nog altijd betrekkelijk schraal is. Door middel van een sterk gevarieerde programmering brengt Orlando het genre optimaal onder de aandacht. Bovendien worden juist ook die werken geprogrammeerd die buiten de standaard kamermuziekbezettingen vallen, waardoor ze doorgaans buiten het bereik van het publiek blijven. Per concert wordt gestreefd naar een evenwicht tussen de stijlperiodes, bezettingen en bekend en minder bekend repertoire. Prikkelende en verrassende combinaties van bekend repertoire met onbekende of nieuwe composities, met als festivalkarakteristiek de meerwaarde van de variëteit van de ensembles die zijn samengebracht per concert. De bezettingen lopen van solo-instrument via duo, trio, kwartet, kwintet, sextet, septet, octet, nonet en decimet tot een groot kamermuziekensemble van 11 tot 18 musici. Zo wordt nader kennis gemaakt met de ongeveer 30 Orlando-musici. Houtblazers, koperblazers,

Aanvraag SKL provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024

bespelers van toetsinstrumenten (piano, orgel, harmonium, klavecimbel, clavichord, pianoforte, elektronisch orgel, celesta), slagwerkers, strijkers en vocalisten maken deel uit van de Orlando-programmering.

2.2 Bijzondere aandachtspunten binnen de programmering

2.2.3 Nederlandse kamermuziek, met centrale componisten

Orlando besteedt intensief aandacht aan muziek van Nederlandse componisten. Het gaat daarbij niet alleen om levende componisten, maar ook om componisten van één of meer generaties terug, die na hun dood niet of nauwelijks meer worden uitgevoerd en in de vergetelheid dreigen te raken. In de afgelopen zes edities klonk er werk van 22 Nederlandse componisten uit vier eeuwen, van Sweelinck tot en met wereldpremières. Met deze consequente en substantiële aandacht voor muziek van Nederlandse componisten onderscheidt Orlando zich wezenlijk van de overige landelijke kamermuziekfestivals en concertinstanties.

De komende jaren handhaaft Orlando de bijzondere aandacht voor muziek van Nederlandse componisten, zoals in de afgelopen zes edities al in toenemende mate het geval was. Voor de komende jaren staat werk van o.a. Robin de Raaff, Peter Schat, Martijn Padding, Jan van Vlijmen en Peter Jan Wagemans op het repertoire. Ook in de komende periode kiest het Orlando Festival jaarlijks een centrale Nederlandse componist, van wie een representatief deel van diens kamermuziekwerken ten gehore wordt gebracht. Zo staan voor de komende jaren Robert Heppener (2023), Willem Pijper (2024), Henk Badings (2025) en Matthijs Vermeulen (2026) op de rol. Orlando werkt in deze opzet nauw samen met het cd-label Etcetera, dat een lange traditie kent in het bevorderen van de Nederlandse muziekcultuur. Voor de komende periode staan van de hierboven genoemde Nederlandse componisten cd-portretten op stapel.

2.2.4 Grotere bezettingen, Gruppo Montebello, de Tweede Weense School, met centrale componisten uit het verleden

Jaarlijks wordt op de slotconcerten een programma gepresenteerd door *Gruppo Montebello*, bestaande uit vijftien tot twintig Orlando-musici, aangevuld met instrumentale en vocale solisten, onder leiding van artistiek leider Henk Guittart. Deze programma's zijn de afgelopen zes edities voornamelijk gewijd aan de muzikale erfenis van de Weense *Verein für musikalische Privataufführungen* met kamermuzikale bewerkingen van grote symfonische composities van onder meer Max Reger, Alexander Zemlinsky, Alban Berg, Anton Webern, Claude Debussy, Anton Bruckner, Gustav Mahler, Ferruccio Busoni en Arnold Schönberg. Ook deze concerten werden jaarlijks door Radio 4 en de Concertzender opgenomen en uitgezonden, alsook vastgelegd voor cd-distributie door Etcetera Records. Inmiddels zijn zes *Verein* cd's verschenen, waarvan de laatste vier tijdens Orlando zijn geproduceerd.

Gruppo Montebello voert in de komende jaren naast enkele grotere bezettingen binnen het Nederlandse repertoire alle grote ensemblewerken van de componisten van de Tweede Weense School (Arnold Schönberg, Anton Webern en Alban Berg) uit, in combinatie met recente en deels nieuwe bewerkingen die geïnspireerd zijn op de methode van de historische bewerkingen van de *Verein*. Ook hiervan worden radio- en cd-opnames gemaakt. Dit belangwekkend repertoire is tegenwoordig in Nederland niet of nauwelijks op

de reguliere podia of festivals te beluisteren, daarmee vormt Limburg een gunstige uitzondering in het landelijke tableau

Voorts zullen in de komende jaren alle belangrijke grotere ensemblecomposities uit het verleden de revue passeren: kwintetten, sextetten, septetten, octetten en nonetten. Dat betreft composities van onder anderen Mozart, Brahms, Beethoven, Connession, Spohr, Schubert, Mendelssohn, Lachner, Enescu, Sjostakovitsj, Stravinsky, Ravel, Reicha en Poulenc, muziek uit vier eeuwen

Naast de genoemde Nederlandse centrale componisten zal in iedere editie een grote componist uit het verleden in de schijnwerpers staan. In 2021 en 2022 is gekozen voor Ludwig van Beethoven, in de komende twee jaren komen Joseph Haydn (2023) en Wolfgang Amadeus Mozart (2024) aan bod, als kenmerkende representanten van de kamermusiekanon.

2.2.5 Filmproject 1930-2024

Voor de editie van 2024 wordt in 2022 al voorbereidend gewerkt aan een project in samenwerking met *Limburg Film Office/Cinesud* en het *Arnold Schönberg Center* in Wenen, Oostenrijk. Meerdere filmmakers zullen worden benaderd om een film van 8 minuten te maken bij bestaande filmmuziek (zonder film geconcipieerd) van Arnold Schönberg, *Begleitmusik zu einer Lichtspielszene* op. 34, uit 1930. Met als ondertitels: *Dreigend gevaar; Angst, Catastrofe*. De films zullen worden gepresenteerd in het festival van 2024 op een speciale voorstelling met *live* muziek door *Gruppo Montebello*. Tevens kunnen de films daarna vertoond worden met een digitale audio-versie, met een zo groot mogelijke verspreiding binnen Limburg en in den lande.

2.2.6 Historische uitvoeringspraktijk en instrumentarium

Het musiceren op historische (toets)instrumenten, met name in het laat 18^e-eeuwse (Mozart, Haydn, vroege Beethoven) en het 19^e-eeuwse repertoire (Schubert tot en met Schumann, Brahms en Liszt), kreeg in de afgelopen jaren op Orlando een steeds grotere rol toebedeeld. Dit komt voort uit de overtuiging dat er bij musici en publiek in toenemende mate sprake is van voortschrijdend inzicht met betrekking tot de artistieke waarde van dergelijke instrumenten en de daaruit voortvloeiende speelwijze, die mede gebaseerd is op gedegen kennis van historische uitvoeringspraktijk. De festivalformule maakt het mogelijk om bijvoorbeeld op één concert vijf verschillende toetsinstrumenten te beluisteren, van klavecimbel en clavichord via vleugels uit de 18e en 19e eeuw tot aan de moderne vleugel. SKL verheugt zich in de aanwezigheid van gerenommeerde specialisten zoals pianiste Shuann Chai en violist Shunske Sato, artistiek leider van de Nederlandse Bach Vereniging, als vaste gasten op het Orlando Festival sinds 2019.

2.2.7 De Orlando/ ESC musici/docenten

Bij de keuze voor excellente uitvoerende musici/docenten en coaches (ongeveer 30 gerenommeerde (inter)nationale uitvoerende kunstenaars/docenten en 5 coaches), laat Orlando zich mede leiden door de geschiktheid en bereidheid om op alle niveaus les te geven, juist ook aan amateurs. Vanouds is het festival een trefpunt van Nederlandse en internationale musici. Orlando streeft ook hier naar duurzaamheid, en naar een mengeling van roulatie en vernieuwing, en vooral ook naar herkenning van de typische Orlando-musici, waarbij mede door intensieve samenwerking in Gruppo Montebello dit ensemble het bindende element vormt. Voor de verschillende

deelnemers aan de educatieve programma's is het interessant en inspirerend om lessen te krijgen van ervaren musici en docenten die overwegend juist niet via de gangbare kanalen in Nederland werkzaam zijn. Hiermee krijgt het Orlando Festival ook in dit opzicht een uniek karakter. Met Parkstad Limburg Theaters is met ingang van 2022 overeengekomen dat de kern van de Orlando ensembles ook minstens tweemaal gedurende het seizoen in Heerlen of Kerkrade te beluisteren zullen zijn, inclusief het geselecteerde jonge professionele ensemble tijdens de jaarlijkse Orlando-tournee. In de edities van 2023 en 2024 zullen onder meer de volgende musici/docenten en coaches aantreden:

Ingrid Geerlings, fluit/piccolo (Nederland)
James Austin Smith, hobo/althobo (Verenigde Staten)
Alan R. Kay, klarinet (Verenigde Staten)
Bart de Kater, klarinet (Nederland)
Lluís Casanova Martínez, klarinet/basklarinet (Spanje)
Dorian Cooke, fagot (Nederland)
Ron Schaaper, hoorn (Nederland)
Rusquartet (Rusland)
 Xenia Gamaris, viool
 Anna Yanchishina, viool
 Ksenia Zhuleva, altviool
 Peter Karetnikov, violoncello
Van Baerle Trio (Nederland)
 Maria Milstein, viool
 Gideon den Herder, violoncello
 Hannes Minnaar, piano
Kristian Winther, viool (Australië)
Anna da Silva Chen, viool (Australië)
Kimi Makino, altviool (Verenigd Koninkrijk)
Shunske Sato, viool (Nederland)
Mikhail Nemtsov, violoncello (Rusland)
Toby Hughes, contrabas (Verenigd Koninkrijk)
Katherine Dowling, piano/celesta (Canada)
Dirk Luijmes, harmonium/klavecimbel/orgel/clavichord (Nederland)
Shuann Chai, piano (Nederland)
Elena Nemtsova, piano (Rusland)
Jennifer Heins, slagwerk (Nederland)
Anna Lucia Richter, mezzosopraan (Duitsland)
Henk Guittart, dirigent (Nederland)
Michael Gees, piano/improvisatie (Duitsland)
Joseph Quoidbach, kinesiologie/houdingcorrectie (België)
Regina Dohmen, stemtraining (Duitsland)
Sjir Uitdewilligen, groepspsycholoog (Nederland)
Carolien Arends, Qi Gong/EFT (Nederland)

2.3. Publieksparticipatie: speciale projecten voor amateurmusici tijdens het Orlando Festival

Publieksparticipatie is vanouds een onderscheidend en belangrijk element van het Orlando Festival geweest, met constante aandacht voor educatie en talentontwikkeling op verschillende niveaus. Dit element was in 1982 al een nieuw
Aanvraag SKL provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024

concept. De formule wordt voortdurend vernieuwd, onder invloed van de meest recente (voortschrijdende) inzichten.

Sinds 2017 bestaat de mogelijkheid om zich aan te melden als individuele deelnemer in **Ad Hoc op Orlando**, waarna Orlando deze deelnemers in passende ad hoc-ensembles plaatst. Dit is een succesformule die groeiende deelnemersaantallen tot gevolg heeft. Voor de Ad Hoc-deelnemers en de reguliere vaste ensembles is bovendien sinds 2019 een apart project opgezet om naast de ensemblelessen ook deel te nemen aan een flexibele samenspelvorm met aandacht voor hedendaagse muziek en bijbehorende speeltechnieken: **Nieuwe Muziek op Maat**. Orlando produceert en arrangeert hiervoor speciale muziek, toegesneden op de niveaus van de deelnemers. Vanwege het grote succes van deze vernieuwende aanpak wordt dit project in de komende jaren voortgezet en verder ontwikkeld. In 2021 werd er enthousiast deelgenomen aan Nieuwe Muziek op Maat, en met ingang van 2022 is er een samenwerking met CoMA (Contemporary Music for Amateurs) Maastricht, zodat er gebruik gemaakt zal kunnen worden van de door CoMA in Engeland ontwikkelde ‘open scores’, die uitermate geschikt zijn voor de uitgangspunten van Orlando: vernieuwend materiaal aanbieden aan amateurmusici, en het begrip voor nieuwe muziek en nieuwe technieken vergroten. Met ingang van de editie van 2021 krijgen alle amateurmusici bovendien ook een cursus **Improvisatie** aangeboden. Bijzonder aan deze *workshop* is dat de amateurs samenspelen in de improviserende ensembles met de jonge professionele ESC-musici. Orlando ambieert met al deze uitbreidingen nieuw participierend publiek aan te boren en daarmee ook meer draagvlak te creëren, juist ook onder de Limburgse amateurmusici.

Voor de komende periode is van belang om de verschillende soorten publiek vast te houden en te versterken met nieuw publiek, waarbij Orlando zich, ook om het aantal actieve deelnemers te vergroten, zal gaan richten op landelijke amateurorkesten en op Belgische en Duitse verenigingen voor amateurmuziekbeoefening.

2.3.1 Publieksoontwikkeling in de jaren 2017-2021 en verder

Het concertbezoek over de jaren 2017, 2018 en 2019 nam toe van 4.050 tot 4.999. In 2019 zag het festival daarmee een publiekstoename van 23%. Er was ook een toename van dagbezoekers en van bezoekers die de volle 10 dagen van het festival mee willen maken.

Helaas kon dit publiek in 2020 vanwege de corona-pandemie niet worden bediend: het festival moest worden afgelast. Voor de editie van 2021 was de vraag of zowel het publiek als de deelnemers in de begrote mate zouden terugkeren. Die vraag gold des te meer omdat lange tijd niet duidelijk was of -en in welke vorm- het festival plaats zou kunnen vinden. In de begroting voor 2021 werd noodgedwongen rekening gehouden met inkomsten op basis van 50% van 2019. Dat aantal bezoekers en de daaraan gekoppelde recette is gehaald. Dat betekent wel dat er een forse derving van eigen inkomsten in 2021 moet worden geconstateerd.

De vraag is nu of en wanneer de publieksaantallen uit het recente verleden in de nabije toekomst kunnen worden gerealiseerd. Marketing en communicatie spelen hierbij uiteraard ook een belangrijke rol; de mogelijkheden om potentieel publiek te motiveren tot bezoek zijn echter evenzeer verbonden aan de beschikbare budgettaire middelen en de vigerende maatregelen rond Covid-19.

SKL sprak in de voorbereiding van het festival van 2021 met prof. Peter Peters, bijzonder hoogleraar Innovatie Klassieke Muziek, en betrokken bij het *Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music* (MCICM). De heer Peters bezocht deze zomer het festival

Aanvraag SKL provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024

en bracht mondeling verslag uit van zijn bevindingen. In het gesprek werd in gezamenlijkheid vastgesteld dat het festivalconcept en de programmering onderscheidend is en bovendien van hoge kwaliteit. De focus op een toekomstige samenwerking tussen het Orlando Festival en MCICM zal komen te liggen op de vraag hoe Orlando meer publiek kan aantrekken (met name op nieuwe concertlocaties), zeker nu Orlando door de Covid-pandemie vermoedelijk een terugval kan verwachten. Daarbij wordt minder aan de 50 tot 60+'ers gedacht, maar meer aan de leeftijdscategorie van 30-50 jaar. Hoe bereik je die groep in de overtuiging dat het artistiek-inhoudelijke-concept, met inbegrip van de ESC, de moeite waard is om gehoord en gevolgd te worden? Er wordt op dit moment verder onderzocht hoe beide partijen van betekenis voor elkaar kunnen zijn en in welke vorm. Varianten die voorliggen zijn het doen van onderzoek door het MCICM bij het Orlando Festival en het testen van al ontwikkelde concepten tijdens het festival van 2022.

2.3.2 Herkomst bezoekers in de voorgaande jaren

De aantallen professionele en amateur-deelnemers groeiden gestaag. Uit de gegevens van de *online* kaartverkoop kan Orlando de herkomst van de *online* betalende bezoekers herleiden, en registreren of het nieuw publiek betreft.

In 2017 werd met *online*-kaartverkoop begonnen, in 2018 was er via dat kanaal ten opzichte van 2017 een toestroom van 69% nieuw publiek en in 2019 zelfs van 76%. Orlando trok in 2017 volgens gegevens van de online verkoop 62% bezoekers uit Limburg en 37% uit de overige provincies, in 2019 was dat 51% publiek uit Limburg, 45% uit de overige provincies, en 4% uit het buitenland. De cijfers van 2021 laten zien dat opnieuw 50% publiek uit Limburg afkomstig was, met soortgelijke cijfers als in 2019 voor de andere categorieën.

2.4 Talentontwikkeling en educatie

Zie 2.1 en 2.3 voor algemene informatie over de Orlando Samenspelcursus, de ESC en participatie van amateurs. Hieronder volgt specifieke informatie over de ESC.

2.4.1 European Summer Course for Chamber Music

2.4.2 Missie ESC

Het ondersteunen van de meest getalenteerde jonge professionele vaste ensembles waarbij een gedeelde interesse in Europees erfgoed en een voortdurend streven naar excellentie belangrijke voorwaarden voor deelname zijn, om aldus de aandacht voor en de kwaliteit van de Europese kamermuziekpraktijk te versterken en daarbij volgende generaties musici en publiek te interesseren en inspireren.

Doelen zijn daarbij vergroting van kennis en ervaring op diverse onderdelen van de muziekpraktijk. Die omvat zowel muzikale thema's, in de vorm van HIP (*Historically Informed Performance*) met betrekking tot de uitgangspunten van de hedendaagse uitvoeringspraktijk als ook nuttige technieken, zoals efficiënte repetitiemethodes, kennis van leertrajecten en omgaan met fysieke en mentale belasting. Dit alles in de vorm van *masterclasses* en *workshops*. De ambitie van Orlando is om met dit initiatief uit te groeien tot een toonaangevend Europees trefpunt voor talentontwikkeling in de ruimste zin op het gebied van kamermuziek.

2.4.3 Doelen

- Intensieve talentontwikkeling, grensoverschrijdend met betrekking tot deelnemers en docenten
- Vergroten van belangstelling voor het kamermuziekrepertoire bij jong talent
- Bescherming en promotie van Europees cultureel erfgoed
- Vergroting van de publieke belangstelling voor dit erfgoed en de daarbij passende uitvoeringspraktijk
- Stimulering van grensoverschrijdende en transnationale uitwisseling van muziekcultuur
- Bevordering Europese integratie bij deelnemers, docenten en publiek
- Delen en beschermen van gemeenschappelijke Europese culturele waarden

2.4.4 Internationale samenwerking

ESC heeft zich als partner verbonden met de European Chamber Music Academy (ECMA), een uitwisselingsplatform van verscheidene internationaal gerenommeerde conservatoria, zalen en festivals. Deze wijidvertakte organisatie heeft 18 jaar ervaring in het organiseren van activiteiten ten behoeve van jonge Europese talenten. ECMA biedt een programma aan met lessen en loopbaanbegeleiding, waarvoor de meest veelbelovende Europese ensembles in aanmerking komen, met als karakteristieke kenmerken:

- Open oog voor experimenten en vernieuwing
- Artistieke onafhankelijkheid
- Bouwen aan de toekomst van de kamermuziek op basis van Europese tradities.

De ECMA heeft artistieke reflectie hoog in het vaandel, en organiseert ook lezingen en *workshops* op het gebied van culturele geschiedenis, filosofische en trans-disciplinaire onderwerpen. Praktijkgericht onderzoek en de verbinding tussen de kunsten en de wetenschappen worden gestimuleerd. Tot slot is van belang dat de ECMA ook contacten onderhoudt met zalen zoals de Wigmore Hall London, Konzerthaus Berlijn en concertorganisaties, inclusief kamermuziekfestivals zoals Grafenegg, Gent Festival, Casals Festival en sinds 2021 ook het Orlando Festival.

Orlando is in contact met alle belangrijke conservatoria van de 27 Europese lidstaten, zodat er na interne selectie op die instituten een voordracht aan de ESC kan volgen van in aanmerking komende ensembles voor de edities van 2023 en 2024. Orlando zal bovendien zoveel mogelijk aanwezig zijn op een aantal vooraanstaande instituten om rechtstreeks aandacht te vragen voor het initiatief van de ESC en om door middel van audities potentiële deelnemers te selecteren.

Orlando hecht eraan jonge afgestudeerde professionele musici zo veel mogelijk een plaats te geven in de officiële programmering. Ook stromen jonge getalenteerde musici die deelnemen aan de ESC soms door naar de professionele ensembles die optreden tijdens Orlando. De concerten vormen zodanig een belangrijk aspect van de talentontwikkeling. Het festival garandeert hiermee een gezonde verjonging op de concertpodia. Na afloop van het festival organiseert Orlando jaarlijks samen met een gerenommeerd Nederlands impresariaat in het kader van een vervolgtraject van de talentontwikkeling een landelijke tournee voor het meest veelbelovende jonge professionele ensemble, om zo in het veld

goede aandacht te genereren voor nieuw talent. Bovendien leverden meerdere jonge ensembles substantiële bijdragen op de professionele compact discs van de kamermuziek van Nederlandse componisten (Oscar van Hemel, Louis Andriessen en Hans Kox), zoals die in de afgelopen jaren door Orlando zijn geproduceerd. Zij doen op deze wijze ervaring op met het (soms zelfs *live*) opnemen van hun podiumpresentaties. Ook zijn de internationaal commercieel uitgebrachte compact discs daarmee uitstekend promotiemateriaal in het kader van hun loopbaanontwikkeling.

2.4.5 Workshops

- Onderlinge communicatie, met inbegrip van de verworvenheden van NLP (neuro-linguïstisch programmeren)
- Improvisatie voor klassieke musici
- Stemontwikkeling voor instrumentalisten en de ontwikkeling van het innerlijke horen
- Houdingscorrectie, toepassen van de verworvenheden van de kinesiologie
- *Qi Gong*, een speciaal voor musici samengesteld programma
- *Emotional Freedom Techniques* (EFT), ter reducering van podiumangst en alles wat daarmee samenhangt.

Het aanbieden van deze *workshops* komt voort uit de overtuiging dat deze introducties en kennismakingen zullen kunnen leiden tot een volwaardiger profiel van de jonge musicus. De ervaring leert dat, in het algemeen gesteld:

- Jonge musici dringend behoefte hebben aan onderwijs in communicatieve vaardigheden om tot een respectvolle, blijvende samenwerking in ensembleverband te komen.
- Improvisatie een onontgonnen terrein is voor klassieke musici, en dat een introductie in deze materie hen niet alleen kan bevrijden van de gedachte dat zij niet kunnen improviseren, maar hen ook zal helpen bij hun eigen uitvoeringspraktijk van bestaande genoteerde muziek.
- De persoonlijke ontwikkeling als uitvoerend kunstenaar met een eigen visie op de materie, die niet gebaseerd is op imitatie en los staat van een individuele docent, een struikelblok is. Stemontwikkeling voor instrumentalisten kan daarbij een krachtig middel zijn.
- Met behulp van geavanceerde auditieve en visuele technieken de ontdekking van de invloed van houding en beweging op de voortgebrachte klank en het produceren van boventonen een openbaring is voor musici.
- Het beoefenen van *Qi Gong* een effectieve en ontspannende tegenpool is van het bespelen van een instrument, met alle spiertraining en spierspanning die dat bespelen met zich meebrengt.
- Iedere musicus in meer of mindere mate lijdt onder spanning en (te) zenuwachtig zijn op het podium. Dat kan zowel om het verlies van fysieke beheersing gaan, als om bijvoorbeeld geheugenproblemen. EFT kan een belangrijke rol spelen bij de reductie van dergelijke ongewenste beperkingen.

Een dergelijke aandacht voor dit scala aan educatieve onderwerpen is uniek in Europa. Dit pakket wordt in deze omvang niet aangeboden door de Europese conservatoria, zeker niet in effectieve samenhang gedurende één opleidingsperiode, op één locatie. Welkom gevolg van dit alles is dat ook het Orlando-publiek zal profiteren van de gegenereerde kennis en talentverzameling.

2.4.6 Dagschema

De praktijk van de ESC houdt in dat een ensemblemusicus:

- Iedere dag een ensemble-les krijgt van 75 minuten van diverse docenten (dit is meer en intensiever dan op een conservatorium gangbaar is)
- Iedere dag een of twee *workshops* meemaakt op gebieden die in het algemeen niet onderwezen worden op de conservatoria
- Vier of meer openbare concerten geeft, en aan radio-opnamen meewerkt
- Alle concerten kan bijwonen van de Orlando-musici.

2.4.7 Deelnemers ESC

Om de juiste samenhang te kunnen beleven, wordt het aantal deelnemers met ingang van 2022 op 20 gesteld. De cursus is toegankelijk voor *Bachelor-* en *Master-*studenten, voor recent afgestudeerde ensembles en voor jonge professionele kamermuziekformaties, van duo tot en met nonet.

2.5 Samenwerkingen

In bovenstaande paragrafen zijn feitelijk alle samenwerkingen uitgebreid aan de orde gekomen. Hieronder volgt een korte opsomming, met aandacht voor de relatie met het profiel van SKL en -waar van toepassing- de recente ervaringen.

- Met Parkstad Limburg Theaters is overeengekomen dat met ingang van 2022 alle middagconcerten en alle avondconcerten in Theater Kerkrade zullen plaatsvinden. Ook de andere ruimtes binnen de Hub zullen zo veel mogelijk benut worden voor repetities, openbare *masterclasses*, *workshops* en lessen. Daarmee zijn PLT en SKL gekomen tot een optimale samenwerking en partnerschap. Het profiel van SKL wijzigt in zoverre wezenlijk dat het festivalgedeelte zich nu evenals bij veel collega-festivals in één zaal afspeelt. SKL speelde in de afgelopen jaren altijd al 3 (in 2021 zelfs 4) van de 10 avondconcerten in Theater Kerkrade.
- De SMK, tegenover het Theater, zal in het kader van de nieuwe samenwerking alle lesruimtes ter beschikking stellen aan het Orlando Festival, voor de repetities, *workshops* en lessen. De kleine zaal van de SMK zal ook dienen als podium voor de openbare lessen en *masterclasses*. SKL zal een speciaal aanbod verzorgen voor leerlingen van de SMK, ook door het jaar heen. Deze samenwerking is op dit niveau geheel nieuw, en past geheel in het profiel van SKL, met haar focus op brede educatie van amateurmusici.
- Een blijvende samenwerking is tot stand gebracht met *Maastricht University*, afdeling psychologie, om de ensembles te ondersteunen door middel van instructie en begeleiding. Dit is in 2021 als nieuw educatief element toegevoegd, in het kader van de ESC, en de evaluatie van studenten en docenten was zeer positief.
- De ESC is in internationaal verband een partnerschap aangegaan met de *European Chamber Music Academy* (ECMA), een uitwisselingsplatform van verscheidene internationaal gerenommeerde conservatoria, zalen en festivals. Hiermee verbindt SKL zich aan een belangrijke speler in het Europese veld.
- Sinds 2004 organiseert SKL gedurende vier dagen in de winterperiode de Orlando Samenspelcursus voor amateurs van alle leeftijden en niveaus in samenwerking met diverse regionale muziekscholen en privé-docenten. SKL wil op grond van het enthousiasme van de deelnemers, die dankzij deze cursus vaak ook de weg vinden naar het Orlando Festival in de zomer, met ingang van 2022 ook een dergelijke opzet in Midden- en Noord- Limburg initiëren.

- Tot wederzijdse tevredenheid zullen Orlando en het Prinses Christina Concours met ingang van 2022 wederom nauw samenwerken, en de participatie van geselecteerde finalisten mogelijk maken in Ad Hoc formaties of vaste ensembles. In het verleden is een dergelijke samenwerking helaas gestopt, vanwege het ontbreken van financiering. Hiermee wordt een verjonging van de amateurdeelnemers bewerkstelligt.
- De samenwerking met Parkstad Limburg Theaters (PLT) wordt dankzij de nieuwe formule met ingang van 2022 intensief voortgezet, waarbij gestreefd wordt naar verdere integratie van de marketing-communicatie en publiekswerving.
- PLT heeft bovendien onlangs ten behoeve van SKL een samenwerking met *LVWB Fundraising* geïnitieerd, met het oog op de opzet van een stabielere ‘Vrienden van Orlando’-werving, die in 2022 hopelijk al merkbaar zal zijn.
- Nieuwe partners zijn CoMA Maastricht (met het oog op meer verbinding met amateurs in zake de omgang met nieuwe muziek) en Jazz Maastricht (uitwisseling van activiteiten, onderzoek naar gezamenlijke educatieprojecten).
- Voor de editie van 2024 wordt in 2022 al voorbereidend gewerkt aan een project in samenwerking met *Limburg Film Office/Cinesud* en het *Arnold Schönberg Center* in Wenen, Oostenrijk.
- De focus op een toekomstige samenwerking tussen het Orlando Festival en *Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music* (MCICM) zal komen te liggen op de vraag hoe Orlando meer publiek kan aantrekken (met name op nieuwe concertlocaties), zeker nu Orlando door de Covid-pandemie vermoedelijk een terugval kan verwachten.
- Met ingang van de 40ste editie in 2022 is Orlando een samenwerking aangegaan met Fletcher Hotels, waarbij er gezamenlijke werving zal ontstaan, en facilitair samengewerkt wordt in het aanbieden van huurfietsen en een shuttle-service van de hotels naar de HuB in Kerkrade.

2.6 Bedrijfsvoering

De Stichting Kamermuziek Limburg, verantwoordelijk voor het organiseren van het Orlando Festival, functioneert met een Raad van Toezicht in het bestuur-directiemodel conform de Governance Code Cultuur.

Het kantoor van SKL is gevestigd te Kerkrade.

De staf bestaat uit directeur/artistiek leider Henk Guittart (0.5 fte) en zakelijk leider/producente Nicole Geerlings (0.8 fte).

De directeur/artistiek leider is verantwoordelijk voor de programmering, voor het aantrekken van musici en docenten, alsmede eindverantwoordelijk voor de algehele organisatie.

De zakelijk leider/producente is medeverantwoordelijk voor het aanvragen van subsidies en financiële steun bij overheden, gemeenten, fondsen. Zij is medeverantwoordelijk voor de jaarrekeningen en begrotingen, voor contacten inzake samenwerkingsverbanden en voor de organisatie, coördinatie en een aantal zakelijke aspecten van het festival, alsmede voor de overige activiteiten door het jaar heen, inclusief communicatie en public relations.

Vanaf mei tot en met de festivalperiode wordt de productie van het festival ondersteund in het kader van een stage, en/of door een productieassistent(e). De stagiair(e) is meestal afkomstig van de Masteropleiding Arts & Heritage van Maastricht University. Het Orlando Festival wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de jaarlijkse inzet van een tiental vrijwilligers tijdens de festivalperiode.

Stichting Kamermuziek Limburg wordt voor het organiseren van het Orlando Festival van 2020 tot en met 2022 in het kader van projecten gesubsidieerd door Provincie Limburg en gemeente Kerkrade. Overige inkomsten worden verkregen dankzij recettes uit kaartverkoop, deelnemersbijdragen, incidentele bijdragen van fondsen en particulieren, waaronder de Vrienden van Orlando. Het gemiddelde percentage eigen inkomsten van de jaren 2017, 2018 en 2019 bedraagt 61%.

Orlando mag zich de laatste jaren (tot en met 2019) verheugen in een toename van het aantal deelnemers en concertbezoekers. In 2019 steeg het bezoekersaantal met 23%.

In 2020 heeft Orlando de 39ste editie moeten uitstellen naar 2021, vanwege de coronamaatregelen. In 2021 heeft een licht ingekrompen editie plaatsgevonden, met een forse daling van inkomsten vanwege de pandemie, circa € 60.000.

In 2022 zal SKL weer te maken krijgen met een onzekere factor wat betreft de publieksinkomsten, vanwege de te verwachten verminderde publieksbelangstelling met het oog op eventuele coronamaatregelen, alsook vanwege de breuk met een deel van het publiek, die door de pandemie is veroorzaakt. Voor de jaren 2023 en 2024 blijft de invloed van de pandemie op de publieksbelangstelling op dit moment ook nog een onzekere factor. Zoals in de toelichting op de begroting ook al vermeld, is het op dit moment nog niet mogelijk om de voor de editie van 2022 nog te verwachten offertes van PLT en SMK te verwerken in deze aanvraag. SKL heeft voor deze posten een calculatie gemaakt op basis van de kosten voor zaalhuur en repetitieruimtes van de afgelopen twee edities.

Balans tussen uitvoering activiteiten en financiële positie

Het Orlando Festival heeft het aantal activiteiten in de afgelopen periode tot het maximum opgeschroefd, met inbegrip van de opwaardering van de middagconcerten tot het artistiek kwalitatieve niveau van de avondconcerten. Ook de aantallen lessen, workshops en masterclasses zijn gemaximaliseerd, met als uitgangspunt een zo breed mogelijke basis en zo veel mogelijk podiumpresentaties.

De financiële positie van SKL maakte het in de afgelopen periode onmogelijk om uitvoerende musici en docenten naar behoren, op z'n minst volgens de Fair Practice Code, te honoreren. Aangezien vrijwel alle andere uitgaven op de begroting vaste posten zijn, blijven de honoraria van de uitvoerende en docerende musici altijd weer sluitpost. Andere wezenlijke bezuinigingen zijn niet goed mogelijk, omdat die altijd neerkomen op een niet-volwaardig programma door minder activiteiten, die derhalve leiden tot verminderde deelname en bij gevolg verminderde inkomsten. De musici krijgen overigens tot op heden ook geen vergoeding voor het meewerken aan radio- en compact disc opnames.

Raad van Toezicht en directie van SKL vinden het onverantwoord om op deze basis verder te gaan. In de begroting van 2023-2024 komt dit tot uiting. De post honoraria musici is opgetrokken naar een meer passend niveau.

Balans in personele zin tussen overhead en activiteiten

De balans in personele zin tussen overhead en activiteiten is bij SKL zo gunstig mogelijk gehouden ten behoeve van de activiteiten. Met de huidige minimale

bezetting van 1,3 FTE, plus de inzet van een externe artistiek coördinator voor de OESC en een stagiair(e) en/of een productie-assistent(e) gedurende enkele maanden, rust er een overmatige werkdruk op de medewerkers om alle activiteiten in goede banen te leiden en soepel te laten verlopen.

Marketingsactiviteiten en prijsstrategie

Sinds 2015 zijn de toegangsprijzen voor de concerten structureel stapsgewijs fors verhoogd. Dit heeft geleid tot een betere verhouding tussen recette en gedane productie-investeringen. De Orlando-prijzen liggen ook nu nog onder het landelijke gemiddelde voor reguliere kamermuziekconcerten, want Orlando wil de drempel voor het geïnteresseerde publiek graag laag houden. Orlando past jaarlijks de prijzen van toegangskaarten voor de concerten aan, op basis van de inflatiecijfers. De prijzen voor deelname aan Orlando en verblijf in 2023 en 2024 worden mede bepaald door de door Fletcher Hotels gehanteerde prijzen (en prijsstijgingen) met betrekking tot overnachtingen en maaltijden. Orlando berekent, dienstverlenend, de werkelijke kosten van hotelovernachting en maaltijden aan deelnemers door.

De festivalbegroting kent een beperkt budget voor marketing en zet dat optimaal in. Dat ondanks dit bescheiden budget een constante toename van het publiek viel te signaleren, met een uitzonderlijke stijging van 23% in 2019, is zeer bemoedigend. Orlando is na 39 edities een ijzersterk artistiek merk geworden. Het festival slaagt er keer op keer in om regionaal, landelijk en Euregionaal kamermuziek liefhebbers aan zich te binden. Daarbij trekt het Orlando Festival ieder jaar weer amateurmusici aan die in een festivalsfeer les krijgen van professionele kamermusici van hoog niveau. Met de regioconcerten, veelal gratis toegankelijk en op mooie en bijzondere locaties in geheel Limburg, is Orlando erin geslaagd om op laagdrempelige wijze nieuw publiek te bereiken. In de zoektocht naar nieuw publiek beperkt het Orlando Festival zich niet tot de landsgrenzen. Een aantal regioconcerten vindt plaats in de Euregionale context van België en Duitsland.

Met een beperkt budget voor public relations is in de afgelopen periode zo veel mogelijk aandacht gegenereerd. Daarnaast blijft een deel van het budget beschikbaar voor meer traditionele vormen van publiciteit en werving. Zo bedient Orlando dat deel van het publiek dat meer op leeftijd is en aangeeft moeite te hebben met digitale communicatiemiddelen.

Het Orlando Festival heeft een nieuwe huisstijl en website ontwikkeld om de herkenbaarheid van het festival te vergroten. Verder maakt Orlando gebruik van een groot eigen netwerk (een maandelijkse nieuwsbrief aan 1.500 mensen) en wordt er geadverteerd in vakbladen zoals *Luister* en *Klassieke Zaken*, en vanzelfsprekend in *De Limburger*. Het Orlando Festival werkte de laatste jaren, tot en met 2021, samen met het online platform *klassiekemuziek.nl* dat voor Orlando de online kaartverkoop deed en een deel van de marketing/p.r. voor de specifieke concerten voor zijn rekening nam. Met ingang van 2022 zullen de boekingen voor arrangementen en losse kaartverkoop via de kanalen van PLT lopen, welke instelling ook via alle ter beschikking staande middelen en kanalen wervend zal handelen.

De SKL-organisatie maakt in de marketingplannen onderscheid tussen publiek en deelnemers van het Orlando Festival, met inzet van de volgende middelen:

Deelnemers

- digitale vormen van communicatie, via partnerorganisaties als Huismuziek, ParkLimburgTheaters, Theater aan het Vrijthof en de Federatie van Amateur Symfonie- en StrijkOrkesten/FASO
- advertenties op websites en in (inter)nationale vakbladen en tijdschriften.

Publiek

- digitale vormen van communicatie, vooral die van partnerorganisaties en podia met een eigen digitale nieuwsbrief en website, zoals PLT en veel van de kleinere podia
- posters, programmaflyers en (5.000) programmaboekjes, die in een groot gebied door professionele organisaties worden verspreid, met inbegrip van Duitstalige uitingen in de grensregio
- grote affiches in de steden waar Orlando programmeert
- advertenties in regionale dag- en weekbladen, Euregionale Uit-agenda's van Maastricht en Aken
- radio- en televisie-spots en documentaires bij L1, en Stingray Classica
- aandacht via Radio 4 door interviews en uitzendingen van eerdere Orlando-concerten
- free publicity door middel van regelmatig verstuurd persberichten, nieuwsbrieven. Brochures PLT en Theater aan het Vrijthof
- een professioneel bureau (INTK), om beter zichtbaar en vindbaar te zijn via Google
- gerichte acties voor doelgroepen, zoals de deelnemers aan de luistercursussen in de regio.

De nauwe samenwerking met Parkstad Limburg Theaters vormt een belangrijke schakel in het realiseren van de Orlando-ambities waar het gaat om publiekbereik. Het Orlando Festival kan in de komende periode vanwege de nieuwe opzet intensiever gebruik maken van het marketingapparaat van PLT, een instelling met ruime ervaring in marketing van vele genres in de podiumkunsten. Orlando verwacht hier interessante aanknopingspunten te vinden in de constante zoektocht naar nieuw publiek.

Het Orlando Festival speelt zich af in een Euregionale context en Orlando streeft er dan ook naar om de komende jaren zijn publieksbereik in Duitsland en België uit te breiden. Het festival wil daarbij verder gaan dan adverteren in Duitse en Belgische media, en is voornemens met marketingbureaus in die landen plannen op te stellen om deze ambities te realiseren.

Financieringsmix en onderliggend verdienmodel

De begroting van SKL voor 2023-2024 vertoont de volgende percentages:

Recettes/Deelnemersbijdragen: 28%

Sponsoring en Vrienden: 7 %

Private fondsen: 21%

Subsidies: 44%

Dit is naar de mening van directie en Raad van Toezicht van SKL met 56% eigen inkomsten een alleszins redelijk uitgangspunt voor een traject naar een gezondere financiering van een bijzonder festival als Orlando. Deze opstelling wijkt af van de *Aanvraag SKL provincie Limburg Subinfrastructuur 2023 en 2024*

huidige situatie, waarin het festival jaar in jaar uit enorme financiële risico's loopt door een verhoudingsgewijs ongezonde afhankelijkheid van incidentele inkomsten (gemiddeld meer dan 60%).

Strategie bij tegenvallende inkomsten

Ieder jaar weer is het de vraag of het Orlando Festival doorgang kan vinden, omdat SKL in hoge mate afhankelijk is van de welwillendheid van de aangeschreven fondsen, hun sympathie voor de idealistische uitgangspunten van het festival en hun begrip voor de wankelende financiële situatie waarin SKL zich bij voortduring bevindt.

Vaak verkrijgt SKL pas in een zeer laat stadium uitsluitsel over de beschikkingen van de zijde van de fondsen. Tot dusver heeft het bestuur/de Raad van Toezicht van SKL telkenmale besloten dat het festival doorgang kan vinden. Maar er zijn altijd onzekere factoren ten aanzien van de financiële staat, die pas na afloop van het festival duidelijk worden, zoals met name het geval is met betrekking tot de inkomsten uit recettes. SKL hoopt dat er voor de jaren 2023-2024 een steviger financiële basis gevonden kan worden, zodat de artistieke ambities gedragen kunnen worden door een gezondere bedrijfsvoering.

Bij tegenvallende structurele inkomsten voor de jaren 2023-2024 zal de Raad van Toezicht van SKL zich moeten bezinnen op voortzetting van het Orlando Festival in de huidige vorm. Daarbij zullen onverhoopt zeer ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt, zoals gedeeltelijke of integrale afstoting van educatie en talentontwikkeling, dan wel beëindiging van het festival. In elk geval is voortzetting op de huidige financieringsbasis te wankel en te riskant.

Personeelsbeleid en goed werkgeverschap in relatie tot geleverde en verwachte activiteiten

a. Omgang met de Fair Practice Code met betrekking tot personeel, stagiair en vrijwilligers

De Stichting Kamermuziek Limburg zou zich gaarne vol overtuiging aan de Fair Practice Code committeren. Een eerlijke betaling van uitvoerende kunstenaars is echter bij de Stichting Kamermuziek Limburg helaas nog niet mogelijk. Structurele subsidies zijn in de loop der jaren in omvang afgenomen. De stichting is te zeer afhankelijk van incidentele inkomsten uit met name particuliere fondsen. Deze wisselen sterk per festivaljaar (immers niet structureel). De goodwill en het enthousiasme van de uitgenodigde (inter)nationale musici/docenten maken het mogelijk een kwalitatief hoogwaardig programma te presenteren voor een naar verhouding en inzet te lage beloning. De Stichting Kamermuziek Limburg wil in de komende jaren graag komen tot een meer verantwoorde honorering van musici/docenten.

SKL streeft naar een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering, waarin respectvol, solidair en vol vertrouwen met elkaar wordt omgegaan.

SKL biedt ruimte tot ontwikkeling aan zijn werknemers. De stageplaats wordt door SKL helder omschreven en naar de huidige normen met een passende vergoeding

beloond. SKL heeft met ingang van 2021 de vrijwilligers ook op een meer solide basis vergoed voor hun inzet.

De bedrijfsvoering van SKL is zo transparant mogelijk: gegevens over bedrijfsvoering worden waar mogelijk gedeeld en publiek toegankelijk gemaakt, ook via de website. Evaluaties tussen de stafleden en de leden van de Raad van Toezicht vormen een wezenlijk onderdeel van de omgang met elkaar. Door de mismatch tussen beschikbare middelen en de beperkte omvang van de staf kan de Raad van Toezicht voorkoming van fysieke overbelasting niet garanderen.

b. Code Culturele Diversiteit

De Stichting Kamermuziek Limburg onderschrijft de Code Culturele Diversiteit. Het programma van Orlando is buitengewoon divers. Met een breed les- en concertprogramma trekt het Orlando Festival (inter)nationale deelnemers van alle leeftijden, musici/docenten, amateurs, jonge professionele musici en een breed publiek aan. Kinderen op de basisscholen maken dankzij Orlando kennis met kamermuziek. De organisatie is klein. De bedrijfscultuur is open en is te omschrijven als jong en oud, man en vrouw. SKL biedt stagiaires mogelijkheden zich verder te ontwikkelen. Tijdens de festivalperiode is er ondersteuning van een groep jonge en oudere vrijwilligers.

c. Governance Code Cultuur

De Stichting Kamermuziek Limburg kent de Governance Code Cultuur en past deze toe. De bevoegdheden en werkwijzen zijn formeel vastgelegd in een Bestuursreglement en een Directiereglement.

Van 1 december 2015 tot 31 juli 2018 was Henk Guittart aangesteld als directeur/artistiek- en zakelijk leider. Vanaf 1 augustus 2018 tot 1 september 2020 was Jurjen Toepoel zakelijk leider. Met ingang van 1 december 2020 is hij opgevolgd door Nicole Geerlings, in een aanstelling als zakelijk leider/producente. Met de directeur/artistiek leider (0,5 fte) en de zakelijk leider/producente (0,8 fte) wordt de organisatie sinds december 2020 met in totaal 1,3 fte draaiende gehouden.

De arbeidsovereenkomst met Henk Guittart is met ingang van 1 september 2019 in onderling overleg beëindigd, waarna met hem als directeur/artistiek leider een opdrachtovereenkomst is aangegaan tot en met 31 december 2024. De artistieke kwaliteit en algehele leiding wordt hierdoor over een langere periode gewaarborgd.

De Raad van Toezicht hanteert een rooster van aftreden:

Jo Spaubeck trad in 2018 aan als lid.

In 2020 trad Jurjen Toepoel aan als secretaris/penningmeester.

In 2021 werd Bram de Vree benoemd als lid.

Voorzitter Ad 's-Gravesande is met ingang van december 2019 herbenoemd.

De Raad van Toezicht streeft diversiteit na in de verhouding man/vrouw, leeftijden en competenties. Culturele diversiteit is een punt van aandacht; er wordt momenteel actief gezocht naar een of twee nieuwe leden die kunnen bijdragen aan de effectiviteit van de organisatie.

De leden van de Raad zijn vrijwilligers en ontvangen geen vergoeding.

Samenstelling van de Raad van Toezicht per 1 januari 2022:

- Ad 's-Gravesande (1947) - Voorzitter. Directeur/eigenaar AA Kunst en Media BV, voorzitter stichting kunstbeurs PAN, voorzitter commissie Nederlandse Muziekprijs | Expertise: management, cultuur, muziek. Herbenoemd tot 2023.
- Jurjen Toepoel (1981) - Secretaris/penningmeester. Hoofd marketing Opera Zuid. Expertise: management/zakelijke leiding/producent. Benoemd tot 2024
- Jo Spaubeck (1960) - Lid. Lector Zuyd Hogeschool, TH Köln, Smalenbach Institut für Wirtschaftswissenschaften Köln. PUM Senior Expert | Expertise: organisatieontwikkeling en marketing. Herbenoemd tot 2026.
- Bram de Vree (1989) - Lid. Pianist, kamermusicus, docent, staflid Maastricht Conservatorium. Benoemd tot 2025.

d. Vernieuwend verbinden

Orlando brengt verschillende doelgroepen van verschillende achtergronden en van alle leeftijden bij elkaar, en laat hen samenwerken waar maar mogelijk is. Die voor Orlando karakteristieke instelling is niet alleen uniek of open, maar ook inclusief te noemen. Zoals ook elders in deze aanvraag gesteld: participatie is een sterk uitgangspunt van Orlando. Dit omvat liefhebbers van alle leeftijden en alle niveaus. Bij de professionele Orlando musici is er meestal sprake van minstens 10 verschillende nationaliteiten.

Het OF trekt gemiddeld 50% publiek uit Limburg, 45% uit de rest van het land, en 5% uit het buitenland.

december 2021

Begroting 2023 & 2024 Stichting Kamermuziek Limburg voor Orlando Festival & European Summer Course

UITGAVEN	
Personeel	
Directeur/artistiek leider	40.000
Zakelijk leider/producente	40.000
Vrijwilligers (10 personen)	2.500
Stagiaire/productie assistentie	4.000
Artistiek coördinator ESC	5.000
	91.500
Bedrijfsvoering	
Huisvesting	3.000
Kantoorkosten	2.500
Financiële administratie	3.500
Externe accountant (vierjarenplan)	2.000
Verzuimverzekering	1.100
Festivalverzekering	1.200
Aansprakelijkheidsverzekering	1.200
Raad van Toezicht onkosten	1.500
Bankkosten	1.500
Reis- en verblijfkosten staf	5.000
	22.500
Musici/docenten/coaches	
Honoraria	110.000
Reiskosten	15.000
	125.000
Verblijfskosten	
Deelnemers/bezoekers	50.000
Musici/docenten/coaches	45.000
Medewerkers/vrijwilligers/gasten	25.000
Deelnemers ESC	19.000
	139.000
Talentontwikkeling	
Beurzen voor excellente ensembles	5.000
Reiskosten deelnemers ESC	8.000
	13.000
Faciliteiten	
Huur/ transport instr/ensembles	20.000
Zalen/repetitieruimtes PLT/SMK	25.000
Huur concertzalen	10.000
Uitvoeringsrechten	2.000
Aanschaf en huur bladmuziek	2.000
Productiekosten	3.000
Techniek	1.500
	63.500
Marketing en PR	
Advertenties	12.000
Affiches en programmaboekjes	10.000

[illegible]

Websites OF en ESC	4.000
Video	1.500
	27.500
CD Productie	
Techniek opname	2.000
Montage	2.000
Productie	1.000
	5.000
TOTAAL	487.000

	TOTAAL	487.000

Toelichting bij begroting 2023-2024 behorende bij aanvraag SKL voor Orlando Festival en *European Summer Course for Chamber Music* (1 pagina)

- De invloed van de pandemie speelt een cruciale rol bij de begroting van de recettes en de deelnemersbijdragen. Deze begroting gaat vooralsnog uit van € 15.000 deelnemersbijdragen (na aftrek van de verblijfskosten) en € 70.000 recette. In hoeverre dit realistisch is, valt op dit moment met geen mogelijkheid te bezien.
- Voor de ESC wordt bij het Elisabeth Strouven Fonds en enkele andere specifieke fondsen voor de jubileumeditie van 2022 totaal € 60.000 aangevraagd. Zekerheid over de toekenning zal pas in mei of juni 2022 verkregen worden. SKL hoopt met name op een meerjarige ondersteuning van het Strouven Fonds.
- Op dit moment is SKL in afwachting van kostencalculaties en offertes van PLT en SMK voor het gebruik van hun zalen en ruimtes voor de gehele festivalperiode in 2022. De op deze begroting opgevoerde bedragen zijn gebaseerd op de desbetreffende posten uit het verleden.
- Het door de provincie gehanteerde begrotingsformat hanteert automatisch een 50% opslag op de salarissen van de staf en medewerkers plus vrijwilligers. Daardoor vallen de uitgaven € 44.500,02 in dat format hoger uit dan op de oorspronkelijke SKL-begroting. Na aftrek van dat bedrag komen uitgaven en inkomsten op € 487.000 uit. Inclusief een subsidieaandeel van € 190.000 van de provincie.

Pitch Cultuurtank Limburg, 9 februari 2022

- Goedenavond. Mijn naam is Henk Guittart, ik ben directeur en artistiek leider van Stichting Kamermuziek Limburg, met de twee dochterstichtingen Orlando Festival en *European Summer Course for Chamber Music*, hierna samengevoegd Orlando genoemd.
 - Mede namens de Raad van Toezicht dank ik u voor de geboden gelegenheid om de aanvraag voor 2023 en 2024 toe te lichten, waarbij ik een tekst voor zal lezen waarin ik terugblik op de geschiedenis van Orlando in Limburg, enkele punten uit de aanvraag belicht en de huidige situatie van Orlando schets. Deze tekst is desgewenst ook als document verkrijgbaar.
-
- Orlando viert dit jaar zijn robijnen 40-jarig jubileum. Het is het oudste en nog steeds grootste kamermuziekfestival van Nederland met een uitstekende landelijke en internationale reputatie.
 - In de aanvraag valt uitgebreid te lezen welke artistieke en zakelijke ambities Orlando heeft. En wat de reputatie en het draagvlak van Orlando inhouden. De vele intensieve samenwerkingen met Limburgse cultuurinstellingen markeren de krachtige positie van Orlando in de infrastructuur.
 - Er is sprake van een bijzondere festivalformule, vanwege de combinatie van professionele kamermuziekconcerten met vernieuwende educatieve elementen ten behoeve van jonge professionele ensembles en amateurs van alle leeftijden en alle niveaus. Kortom: podiumkunst met optimale publieksparticipatie.
 - De Orlando formule is zeker niet statisch, maar wordt jaarlijks verfijnd, vernieuwd en verbeterd, en kan -net als in 1982- als uniek omschreven worden, ook mondiaal.
 - Zo is de educatieve tak voor jonge professionele ensembles in 2021, met financiële hulp ter hoogte van € 65.000 afkomstig van

twee private fondsen, gegroeid naar een nieuw initiatief: de European Summer Course, kortweg ESC. En ook het aanbod voor amateurmusici is in de laatste jaren aanzienlijk vernieuwd en verbreed.

- Orlando is altijd structureel gesteund door provincie Limburg. Tot de aanvraag van 2020. Toen belandde Orlando plotsklaps buiten de Cultuurplaninfrastructuur. Nu wordt voor twee jaar subsidie aangevraagd uit de middelen van de sub-infrastructuur, om hopelijk in 2025 weer in de Cultuurplaninfrastructuur terecht te komen.
- Bij de huidige aanvraag brengt Orlando wederom, zoals in 2016 en 2020, het streven onder de aandacht om tot een meer solide en gezondere bedrijfsvoering te komen door middel van een substantiële verhoging van de provinciale subsidie, zodat de te grote druk die er jaarlijks op de fondsenwerving rust wezenlijk verminderd kan worden, en er een aanvang gemaakt kan worden met de stapsgewijze verhoging van de honoraria van de musici naar een niveau passend bij de Fair Practice Code.
- Zoals u weet is helaas de post honoraria musici altijd de sluitpost. Terwijl hun bijdrage de kern uitmaakt van het bestaansrecht van het festival. De overige posten van de begroting zijn niet, of nauwelijks flexibel.
- De economische betekenis van Orlando voor Limburg laat zich afmeten aan de bedragen afkomstig uit de begroting voor 23 en 24: van een totaalbudget van 487.000 euro blijft minstens 310.000 in Limburg, dat is meer dan 60% van het budget. Ten opzichte van de totale begrote overheidssubsidie (provincie Limburg en gemeente Kerkrade) is dat 94.000 euro meer dan de aangevraagde 215.000.
- De eigen inkomsten van Orlando bedroegen in de afgelopen jaren meer dan 60%, in het huidige jaar is die post zelfs op 66% begroot.

Dat is zeer hoog en getuigt van ondernemerschap, maar het is ook riskant omdat het ieder jaar om incidenteel verworven bijdragen gaat. Het streven is om dit percentage in 2023 en 2024 dankzij een hogere subsidie naar 56% te laten dalen. Dat percentage is overigens nog steeds risicovol en zou idealiter naar onder de 50% moeten zakken.

- De huidige pandemie speelt vanzelfsprekend een belangrijke rol bij het werven van oud en nieuw publiek. De sterk verminderde inkomsten uit recette ten gevolge van de coronamaatregelen vormen een apart probleem. Het is op dit moment voor niemand te overzien hoe en wanneer de vroegere publieksaantallen weer bereikt zullen kunnen worden.
- Aan u nu de vraag of u een sterk en financieel gezond kamermuziekfestival met een internationale educatieve tak in Limburg wilt zien, en of u Orlando tot een professioneel niveau wilt optillen wat betreft de honorering van de musici, zodat ook op dat punt in de toekomst een gezonde bedrijfsvoering kan worden bereikt.
- Als musicus en programmeur met enkele decennia ervaring zie ik voor de vijftig jaarlijkse Limburgse kamermuziekconcerten van Orlando geen beter of goedkoper alternatief met behoud van het festivalkarakter, de brede programmering, de educatieve elementen, de talentontwikkeling en de spreiding over geheel Limburg.

Dank voor uw aandacht.

Jos Adriaens
Zaterdag 20 augustus 2022

De Limburger

Kerkrade -

Het 40-jarig huwelijk tussen Kerkrade en het Orlando Festival mag dan op toeval berusten, het festival is niet meer weg te denken uit de klankstad. En uit de rest van Limburg, want de muziek klinkt van Eijsden tot Mook.

Nog één dag en dan zit de jubileumeditie er alweer op. Met een bijzondere primeur: na 39 jaar is Nederlands oudste kamermuziekfestival van Rolduc verhuisd naar het centrum van de stad.

„Da's nog eens wat anders. Kom ik hier naar Kruidvat voor shampoo en maandverband, staat er ineens een strijkkwartet”, lacht Mirjam Kerckhofs. „Niet mijn muziek. Maar wel sfeervol.”

Niet alledaags tafereel: miniconcert voor de deur van Kruidvat. — © De Limburger
Sjef Hautvast heeft er lol in. „Een aparte ervaring, zo'n vioolconcert tussen de bh's bij de Zeeman.” Hij is al zes jaar vrijwilliger bij het Orlando Festival. Deze zaterdag begeleidt hij de Russische violiste Victoria Tulsakaya. „Zij is enorm goed. En speelt alles uit haar hoofd, ongelooflijk.”

Goede pr

Ze heeft zojuist voor de deur van Bertine Fashion een miniconcert gegeven. „Goed dat ze dit doen”, vindt uitbater Bertine Wiertz. „Muziek verbindt, of het nou het WMC is of het Orlando Festival. Ik vind deze muziek rustgevend. Het inspireert me om weer eens naar een concert te gaan.”

Te gast bij Boekhandel Deurenberg. — © Rob Oostwegel

Ook Harald Hanneman van Boekhandel Deurenberg, gastheer van het Loksias Kwartet, is vol lof. „Zelfs als je niet van klassiek houdt, is dit mooi. Goede pr voor onze stad en streek. En het voorziet in een behoefte, anders bestond het geen veertig jaar.”

Zichtbaarder

Dat onderschrijft cultuurwethouder Jo Schlangen van harte. „Klassieke muziek trekt binnen onze contreien geen massapubliek. Maar dit is een festival van internationale allure, dat voor heel Limburg van grote betekenis is.”

Miniconcerten te midden van winkelend publiek vindt hij een goede zet om kamermuziek te promoten. „Als gemeente stimuleren wij ook graag dat kinderen bijvoorbeeld niet alleen trompet, maar ook viool leren spelen.” Over de verhuizing van Rolduc naar de HuB met muziekschool en theater zegt hij: „Wij juichen het toe om het festival nog zichtbaarder te maken.”

Het Loksias Kwartet in platenzaak D'r Joep. — © Rob Oostwegel

Aaibaarheidsfactor

Zakelijk leider Nicole Geerlings benadrukt dat de aaibaarheidsfactor het fundament was - en is - onder festival. „Het doel is dat beroepsmusici, publiek, studenten en amateurs elkaar ontmoeten. Veel mensen komen voor meerdere dagen en logeren of lunchen op dezelfde plek als de musici. Ze zitten letterlijk samen aan tafel.”

In die context moeten ook de miniconcerten en de verhuizing naar de binnenstad, met Kasteel Erenstein als hotel op loopafstand, worden gezien.

Oefenen met Rieu

Jan Bisschops (84) en Karl Peters (86) zitten op een bankje bij platenzaak D'r Joep te luisteren naar het Loksias Kwartet. „Vind ik mooi”, zegt de jongste. „Hij al helemaal, hij heeft zelf viool gespeeld.”

Peters knikt. In het Landgraafs Symfonie-Orkest, dat werd gedirigeerd door de vader van Guido Dieteren. „Bij vioolbouwer Rijsemus ben ik André Rieu wel eens tegengekomen. Hij vroeg of ik samen met hem wilde oefenen. Daar ben ik als amateur maar niet op ingegaan.” Wijzend naar het kwartet: „Zij hebben conservatorium gedaan. En spelen muziek zoals muziek bedoeld is.”

Jan Bisschops (links) en Karl Peters, die zelf viool speelde, zitten te genieten: „Dit is muziek zoals muziek bedoeld is.” — © De Limburger

40-jarige relatie van Orlando Festival met Kerkrade berust op toeval

Het Orlando Festival is veertig jaar geleden bij toeval in Kerkrade beland. Zakelijk leider Nicole Geerlings: „Ze zochten een mooie locatie en stuitten op Rolduc. De musici werden door de nonnen daar goed verzorgd.” In 1982 is het nog een Kerkraads feestje. Nu zijn er op zo’n twintig locaties concerten, variërend van Vaals, Maastricht, Brunssum en Eijsden tot Roermond, Venray, Limbricht en Mook. Dit jaar nemen zo’n veertig professionele musici, tien amateur- en acht studentenensembles deel. Ze komen onder meer uit Nederland, Duitsland, Engeland, de VS, Italië, Spanje, Rusland, Australië en Japan. Tot het gezelschap behoren ook een yogadocente en een fysiotherapeut die is gespecialiseerd in het behandelen van musici en atleten.

Vijf concerten die je niet mag missen op het Orlando Festival

Masterclass in de bibliotheek van Rolduc, tijdens een eerdere editie van het Orlando Festival. — © Bas Queadvlieg

Kerkrade -

Het Orlando Festival begint donderdag en viert dit jaar zijn veertigste jubileum. Het oudste kamermuziekfestival van Nederland - standplaats Kerkrade - biedt opnieuw een keur aan activiteiten. We zetten alvast vijf toppers op een rij.

Maurice Wiche

Zondag 7 augustus 2022 om 09:30

• • • Beethoven: Strijkkwartet opus 131 (avondconcert, Theater Kerkrade, vrijdag 12/8)

In 2012 verscheen *A Late Quartet*, een filmhit waarin de cellist (een prachttrol van Philipp Seymour Hoffman) getroffen wordt door Parkinson. Hij geeft er de brui aan, met als gevolg dat de onderlinge relatie van de overige kwartetleden flink op de proef wordt gesteld. Om dat allemaal goed uit te drukken zochten de makers een muzikaal contrast, waarbij eenheid van denken tot de maximale grens moet worden doorgevoerd. Ze vonden het in Beethovens

strijkkwartet opus 131, een muzikaal monument uit 1826 (een jaar later zou de componist overlijden) dat met recht een buitenbeentje in het genre genoemd kan worden. Ga maar na: geen vier delen, zoals gebruikelijk, maar zeven, die zonder onderbreking in elkaar moeten overvloeien. Het geheel moet de indruk wekken van een veertig minuten durende improvisatie die echter nergens een spoor van willekeur mag bevatten. Tegenstrijdig? Jazeker, maar op een genie staat nu eenmaal geen maat.

Messiaen: Quatuor pour la fin du temps (avondconcert, Theater Kerkrade, zaterdag 13/8)

Olivier Messiaen uit Frankrijk was onder meer componist, ornitholoog en katholiek. Precies die elementen komen samen in zijn Quatuor pour la Fin du Temps (Kwartet voor het Einde der Tijden), een achtdeelig meesterstuk uit 1940, dat een bizarre ontstaansgeschiedenis kent. Want geschreven in een krijgsgevangenkamp in het Poolse Görlitz, waar hij onder de medegevangenen een klarinettist, violist en cellist aantrof. Voor hen en hemzelf - Messiaen speelde piano - schreef hij zo'n drie kwartier muziek, die op 15 januari 1941 in Stalag VIII-A in première ging. Buiten, in de regen, met de kampleiding op de eerste rij. Dramatische muziek? Nee, dat is het gekke. Wél muziek die troostvol én soms hallucinerend traag is. Zó traag dat het wel lijkt alsof de tijd stil staat. Die suggestie van eeuwigheid combineert Messiaen met regelmatig opduikende imitaties van getjilp van vogels, want die zag hij als zangers des heeren. Tjonge, wat een veerkracht.

Veel Beethoven, Escher, en vier speciaal gecomponeerde wereldpremières

Het Orlando Festival bestaat veertig jaar en vindt plaats van 11 tot en met 21 augustus. Dagelijks zijn er namiddag-, regio- en avondconcerten en openbare lessen, repetities en masterclasses. Centrale componisten zijn Beethoven en Rudolf Escher. Daarnaast zijn er vier wereldpremières die speciaal voor het jubileum geschreven zijn. Het Nederlandse Osiris Trio, al jaren stamgast, neemt na 33 jaar afscheid van het concertpodium met z'n favoriete stukken. De activiteiten zijn verplaatst van Rolduc naar HuB Kerkrade, met theater/bibliotheek en muziekschool. Het Orlando Festival is het oudste kamermuziekfestival van Nederland.

Schönberg: Kwartet nr. 2 voor strijkkwartet en sopraan (avondconcert, Theater Kerkrade, zondag 14/8)

In 1914 ging de Oostenrijker Arnold Schönberg op legerkeuring. „Bent u die beruchte componist?“, vroeg de arts hem. Hij antwoordde gevat: „Einer muss es sein“. Wat was er gebeurd? Schönberg had het gewaagd voor het eerst a-tonale muziek te componeren. Wat dat precies is, dat is een heel verhaal. Maar wie wil weten hoe dat klinkt kan ook luisteren naar diens 2e strijkkwartet (1908). Daarin gaat de traditionele klankwereld (tonaliteit), gaandeweg op geraffineerde wijze over in een nieuwe toontaal (a-tonaliteit). Nieuw was ook de toevoeging van een sopraan in het genre, die in het laatste deel haar tekst op metaforische wijze opent: „Ich fülle Luft von anderen Planeten“. Het publiek begreep er destijds niets van en eiste zelfs dat de zaal na afloop werd gelucht. Schönberg bleef schouderophalend achter: hij zag zijn stap als noodzakelijk. Tegenwoordig zien we het schandaalwerk als een sleutelwerk. Ja, zo gaat het vaker in de kunst.

Berg: Lyrische Suite (avondconcert, Theater Kerkrade, maandag 15/8)

Soms blijkt achter de noten van een stuk een verhaal schuil te gaan. Bijvoorbeeld dat de componist wist dat hij ging overlijden en dat vertaalde in die ene melodie of die schurende samenklank. Maar soms gaat dat verhaal zó ver dat een strijkkwartet opeens verandert in een heuse mini-opera. Dat is het geval bij de Lyrische Suite (1926) van Alban Berg. De Oostenrijker had in de jaren 20 een buitenechtelijke relatie met een zekere Hanna Fuchs, wist zich met zijn gevoelens geen raad - natuurlijk mocht zijn vrouw van niets weten - en verstopte die in een strijkkwartet. Het stuk staat bol van de symboliek: hij citeert uit Wagners Tristan und Isolde, vertaalt zijn initialen en die van zijn minnares naar muzieknoden, en tovert met allerlei getallen. Deel 2 blijkt een muzikaal portret van Hanna en haar kinderen te zijn en deel 6 de verklanking van een liefdesgedicht. Niet zo leuk allemaal voor zijn vrouw, maar de wereld was een meeslepend meesterwerk rijker.

Berio: Folksongs (avondconcerten, St. Janskerk Maastricht, vrijdag 19/8, en Theater Kerkrade, zaterdag 20/8)

Moderne muziek moeilijk? Niet als je naar Luciano Berio's Folksongs luistert! In 1964 schreef deze Italiaan - beschouwd als een van de belangrijkste componisten van de twintigste eeuw - een bloedmooie cyclus van elf liederen over de liefde, grotendeels gebaseerd op originele volksmuziek. De melodieën zijn herkenbaar en eenvoudig: iedereen kan ze na een- of tweemaal beluisteren zo meezingen. Maar in de begeleiding (zeven instrumenten) gebeurt een wonder: die is zo uitgepuurd dat je oren ervan op steeltjes gaan staan. Hier een eenzame klarinet, daar een welgemikt tikje op de gong of plukje in de harp. Het gevolg is onder meer dat, wanneer een lied in een onalledaagse taal klinkt (Armeens, Azerbeidzjaans) en je bij God niet weet wat er eigenlijk gezongen wordt, dat allemaal niets meer uitmaakt. Zó fascinerend is die instrumentatie. Berio's les is duidelijk: Less is more!